

برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: آموزش جغرافیا

(ویژه دانشگاه فرهنگیان)

گروه: مطالعات اجتماعی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

صفحه	عنوان
۵	فصل اول، مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد رشته آموزش جغرافیا
۶	معرفی رشته آموزش جغرافیا
۷	منطق برنامه درسی
۷	هدف کلی برنامه
۹	شایستگی های مورد انتظار
۱۰	ضرورت و اهمیت
۱۱	تعریف دوره، طول دوره و شکل نظام
۱۱	تعداد و نوع واحدهای درسی
۱۲	شرایط و ضوابط ورود به دوره
۱۲	نقش و توانایی دانش آموختگان
۱۳	مواد و ضرایب امتحانی
۱۴	فصل دوم، جداول دروس
۱۵	جدول شماره ۱، دروس الزامی
۱۵	جدول شماره ۲، دروس انتخابی
۱۶	جدول شماره ۳، دروس جبرانی
۱۷	جدول شماره ۴، پایان نامه
۱۷	توضیحات تکمیلی
۱۹	فصل سوم، سرفصل دروس
۲۰	روش های سنجش و ارزشیابی در آموزش جغرافیا
۲۵	روش تحقیق پیشرفته

۳۱	طراحی آموزشی پیشرفته در آموزش جغرافیا
۳۶	ژئومورفولوژی و مدیریت محیطی
۴۲	بازدیدهای میدانی در آموزش جغرافیا
۴۷	تفسیر نقشه‌های توپوگرافی و زمین شناسی
۵۳	آمار کاربردی در جغرافیا
۵۸	فنون و مهارت‌های جغرافیایی با تأکید بر سیستم اطلاعات جغرافیایی (G.I.S)
۶۵	آب و هوای کره زمین با تأکید بر ایران
۷۱	بحران‌های اقلیمی با تأکید بر ایران
۷۸	الگوها و روش‌های نوین در آموزش جغرافیا
۸۳	سمینار در مسائل آموزش جغرافیا
۸۷	جغرافیای فرهنگی
۹۲	هویت جغرافیایی با تأکید بر ایران
۹۶	مکاتب و نظریه‌های جغرافیایی
۱۰۱	مسائل محیط زیست جهان و ایران
۱۰۵	جغرافیای اقتصاد جهانی
۱۰۹	متون تخصصی در آموزش جغرافیا
۱۱۴	تجربیات جهانی در آموزش جغرافیا
۱۱۹	جغرافیا و برنامه‌ریزی سکونتگاه‌ها با تأکید بر ایران
۱۲۵	فصل چهارم، توزیع کلان دروس
۱۲۶	جدول شماره ۵، چگونگی توزیع دروس

فصل اول

مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد

«آموزش جغرافیا»

۱- معرفی رشته آموزش جغرافیا

دانش جغرافیا از آغاز تا به امروز، با شکوفایی تمدن‌ها و تغییرات فکری جوامع انسانی تحول داشته و تکامل یافته است. بدین سان دانش جغرافیا در تعاریف و مفاهیم خود از یک برداشت ساده یعنی «شناخت چهره زمین» به تحلیل‌های فضایی و علم سازماندهی فضا با بهره‌گیری از مهارت‌های جغرافیایی تحول یافته است. به علاوه، جغرافیا در همه ادوار به عنوان دانشی فراگیر همراه با علوم مختلف آموزش داده شده است.

امروزه نیز، دانش جغرافیا پلی میان علوم طبیعی و انسانی است و به سبب ماهیت بین رشته‌ای خود می‌تواند بستری مناسب جهت کاوشگری محیطی و اجتماعی در میان دانش‌آموزان را فراهم آورد. این دانش، با به کارگیری دیدی همه جانبه و طرح سوالات پژوهشی و انجام مراحل پژوهش در کلاس موضوعی جغرافیا در سایه توجه به علائق دانش‌آموزان و ایجاد فرصت‌های مطالعاتی و تحقیقاتی با بهره‌گیری از علوم مختلف طبیعی و انسانی و پاره‌ای از فنون می‌تواند در کشف برقراری رابطه انسان با محیط، آنان را یاری رساند و علاوه بر پرورش و تقویت روحیه پژوهشگری در آنان، ویژگی‌ها و توانمندی‌های محیطی بستر زندگی خود را به شیوه‌ای کاوشگرانه شناسایی نمایند.

دو رسالت عمده برای آموزش جغرافیا عبارتند از: ابتدا، انتقال دانش جغرافیا به دانش‌آموزان و فراگیران و دوم، بکارگیری احساس و روحیه مشارکت در تربیت اجتماعی فراگیران به عنوان افرادی آگاه، متعهد و شهروندانی مسئول در آینده.

دانش جغرافیا این وظیفه مهم را در قالب سه شاخه اصلی جغرافیا یعنی: جغرافیای طبیعی، جغرافیای انسانی و فنون و مهارت‌های جغرافیایی و با شاخه‌های تخصصی این رشته که هر کدام از سایر علوم انسانی و طبیعی بهره می‌گیرند، به انجام می‌رساند. دوره کارشناسی آموزش جغرافیا را می‌توان آشنایی با تئوری‌ها، مفاهیم و مهارت‌های این رشته، به منظور تخصص علمی، آموزشی و کاربردی آن عنوان کرد.

از این رو، دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا یکی از دوره‌های آموزشی و پژوهشی در مقطع تحصیلات تکمیلی است که تحصیلات بالاتر از دوره کارشناسی را در دانشگاه فرهنگیان در بر می‌گیرد و به صورت ناپیوسته بعد از دوره کارشناسی برگزار می‌شود. دانشجویان در این دوره ضمن ارتقاء و عمق بخشیدن به مفاهیم این رشته و دانش تربیتی-موضوعی مربوط به آن، تخصص و مهارت‌های جغرافیایی و کاربرد آنها در آموزش جغرافیا را به طور عمیق‌تر و کاربردی‌تر فرا می‌گیرند.

دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا، شامل مجموعه ای از دروس و واحدهای آموزشی علمی، پژوهشی و عملی با تأکید بر تلفیق دانش و شایستگی‌های مورد نیاز معلمی در جنبه‌های دانش موضوعی، تربیتی، تربیتی - موضوعی و مهارتی است تا فراگیران این دوره بتوانند با کسب شایستگی‌های لازم، علاوه بر توانمندی در ارائه موثر دروس مرتبط با جغرافیا در مدارس، توانایی شناسایی چالش‌های آموزش این رشته را در نظام رسمی آموزش و پرورش کشور داشته باشند و ضمن حفظ و ادامه توسعه حرفه‌ای خود بتوانند زمینه رشد و توسعه حرفه‌ای مخاطبان خود را فراهم کرده و به ارتقای سطح آموزش جغرافیا در نظام رسمی و دستیابی به اهداف آموزش این درس که در اسناد بالادستی آموزش و پرورش بیان شده کمک نمایند.

این دوره از نظر اجرایی تابع ضوابط، مقررات و آیین‌نامه‌های مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی است.

۲- منطق برنامه درسی

ضرورت ایجاد رشته‌های آموزش در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور ما از مدت‌ها قبل و توسط اندیشمندان مطرح بوده است. در همین راستا و به منظور کارآمدتر نمودن برنامه‌های درسی در دانشگاه فرهنگیان، این دانشگاه مأموریت گرا که هدف تأمین و تربیت نیروی مورد نیاز آموزش و پرورش را بر عهده دارد از سال ۱۳۹۴ تصمیم گرفت عنوان رشته‌های موجود دانشگاه را از «دیپری» به «آموزش» تغییر دهد. لازمه این کار تغییر عناوین درسی و منابع این رشته در راستای انطباق با سند تحول بنیادین و اساسنامه دانشگاه فرهنگیان بود.

پس دانشگاه فرهنگیان بنا به اعلام نیاز و تأکید آموزش و پرورش مبنی بر تشکیل این دوره آموزشی در سطح تحصیلات تکمیلی، بر آن شد که برای ارتقای سطح آموزشی و پژوهشی دبیران و بهره‌گیری از دانش تربیتی و موضوعی پیشرفته، دوره کارشناسی ارشد را در این دانشگاه تأسیس کند. بنابراین به پیشنهاد معاونت آموزشی، جمعی از استادان دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه مادر (دانشگاه تهران) و سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی گرد هم آمدند تا برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد «آموزش جغرافیا» را طراحی و تدوین نمایند.

این گروه با مطالعه و بررسی طرح‌های پیشنهادی و گردآوری اطلاعات سرفصل‌های آموزش جغرافیا در دوره مشابه در برخی کشورها و همچنین بررسی سرفصل‌های آموزشی سایر رشته‌های «آموزش» در دانشگاه فرهنگیان و توجه به ضرورت، اهداف و مبانی تعلیم و تربیت در کشورمان، برنامه حاضر را تدوین و برای تصویب به مسئولان دانشگاه فرهنگیان پیشنهاد کرد.

بنابراین برنامه درسی کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا، توسعه ظرفیت حرفه‌ای معلمان و مربیان به منظور خلق فرصت‌های آموزشی و پژوهشی است که در آن امکان بکارگیری دانش تربیتی-موضوعی، دانش تخصصی و مهارتی و همچنین تجربیات شخصی برای دسترسی به دانش پایه، پرورش مهارت‌ها، باورها و گرایش‌هایی را که زمینه‌ساز عمل و تداوم عمل یادگیرنده در دستیابی به شایستگی‌های مورد انتظار در نظام آموزشی و اسناد فرادستی آن می‌باشد را فراهم می‌کند.

۳- هدف کلی برنامه

هدف از این دوره، تربیت افراد واجد صلاحیت و ارتقاء صلاحیت‌های علمی و آموزشی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان و سایر معلمان است که وظیفه تدریس و آموزش در نظام آموزش و پرورش کشور را بر عهده دارند. این دوره همچنین می‌تواند در برآوردن نیازهای جامعه از نظر نیروی انسانی متخصص در زمینه آموزش جغرافیا و تحقیقات مختلف در این زمینه سازنده باشد. کسانی که در این دوره پذیرفته می‌شوند ضمن تکمیل دانش و معلومات قبلی خود، با تجربیات جهانی در زمینه آموزش جغرافیا آشنا می‌شوند و روش‌های آموزشی، ارزشیابی و مهارتی را به نحو عمیق‌تر، علمی‌تر و کاربردی‌تری می‌آموزند.

بنابراین اهداف این دوره عبارتند از:

الف) عمق بخشیدن به دانش تربیتی - موضوعی و مفاهیم، تئوری‌ها و مهارت‌های جغرافیایی که در دوره کارشناسی با آن آشنا شده‌اند.

ب) کاربرد روش‌های تحقیق و بررسی موضوعات جغرافیایی ایران و جهان با تأکید بر موضوعات آموزشی این رشته.

ج) تربیت و آموزش متخصصان آموزش جغرافیا که قادر باشند با تدریس در مقاطع و دوره‌های مختلف آموزشی، زمینه‌های آشنایی دانش‌آموزان را با جلوه‌های بدیع و ارزشمند جغرافیایی در جهان و ایران به وجود آورند تا بتوان آنها را به عنوان شهروندان مسئولیت‌پذیر و متعهد برای جامعه آموزش داد.

د) بتوانند شیوه‌های صحیح آموزش، یادگیری، برنامه‌ریزی و ارزشیابی آموزشی را بیاموزند و در آموزش دانش‌آموزان بکار گیرند.

ه) بهبود کیفیت علمی و دانش موضوعی معلمان جغرافیا در کلیه مقاطع تحصیلی؛

و) تربیت پژوهشگران آموزش جغرافیا در سطح کشور.

۴- شایستگی‌های مورد انتظار

انتظار می‌رود دانش‌آموخته کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا بتواند:

- دانش تربیتی - موضوعی و همچنین دانش تخصصی و مهارت‌های جغرافیایی را در این دوره تقویت نماید.
- با کسب توانایی در زمینه تدریس در حوزه‌های موضوعی آموزش جغرافیا، راهبردهایی را برای حل مسائل آموزشی / تربیتی و محیطی که در فرآیند تدریس با آن مواجه می‌شود را شناسایی کند و نتایج بکارگیری راهبردها را در بهبود یادگیری دانش‌آموزان با ملاک‌های دقیق و مشخص مورد ارزیابی دقیق قرار دهد.
- با آگاهی دقیق‌تر و کاربردی‌تر از اصول و مبانی تربیت اسلامی و یافته‌های علمی خود در این دوره، بتواند با تأثیرگذاری مثبت و کارآمد بر رفتار دانش‌آموزان به تقویت هویت ایرانی - اسلامی آنان در سطح کلاس، مدرسه و جامعه بپردازد.
- از فناوری اطلاعات و مهارت‌های جغرافیایی برای خلق / غنی‌سازی فرصت‌های آموزشی / تربیتی و توسعه توانایی‌های حرفه‌ای بهره‌گیرد.
- با مشارکت عوامل درگیر در فرآیند آموزش / تربیت و بهره‌گیری از مهارت‌های جغرافیایی تصمیماتی را برای ارتقاء یادگیری دانش‌آموزان و تقویت حس تفکر آنان در حل مسائل و مشکلات محیطی و اجتماعی اتخاذ نماید تا دانش‌آموزان:
- نسبت به اداره جامعه در آینده روحیه اعتماد به نفس، خوش بینی و امیدواری پیدا کنند.

- به وطن خود علاقه مند باشند و حس میهن دوستی در آنها تقویت شود نسبت به مسائل جامعه خود بی تفاوت نباشند و به جست و جوی راه حل برای مشکلات علاقه داشته باشند.
- نسبت به مواهب الهی و نعمت های خداوند، روحیه سپاس گزاری داشته باشند.
- نسبت به سایر ملل حس احترام و ارزش گذاری داشته باشند.
- نسبت به منافع نسل های آینده احساس مسئولیت داشته باشند تا در نگرش ها و شیوه های زندگی و الگوهای مصرف آن ها در جهت کاهش فشار بر محیط طبیعی و حفظ محیط زیست تغییراتی به وجود آید.

۵- ضرورت و اهمیت

آموزش و تربیت از جمله الزاماتی است که با شروع زندگی اجتماعی در جوامع انسانی شکل گرفته است و امروزه به صورت یکی از ارکان اساسی رشد و توسعه پایدار در جوامع مختلف درآمده است؛ تا جاییکه که اغلب صاحب نظران بر این عقیده اند که اگر آموزش و نظام آموزش و پرورش به نحو صحیح و مناسبی اجرا شود؛ می توان بر بسیاری از مشکلات فائق آمده و جامعه را به سوی پیشرفت و تعالی در جنبه های مختلف (توسعه پایدار) سوق داد. از اینرو، موفقیت در نظام آموزشی و آموزش و پرورش مستلزم برنامه ریزی های دقیق و علمی است و یکی از محورهای اساسی که در این موفقیت نمود بسیاری پیدا می کند؛ ایجاد برنامه های درسی و آموزش مناسب در جهت تربیت نیروی انسانی کارآمد است.

بنابراین از آنجاییکه جوامع مختلف برای بهبود انجام و اداره بهینه امور و تعامل سازنده با محیط، نیاز به شناخت محیط پیرامون و نحوه ارتباط و تعاملات انسان با محیط دارند و تلاش می کنند این مهم را با فرآیند آموزش های مختلف به شهروندان به انجام برسانند؛ دانشگاه فرهنگیان سعی نموده است با توسعه برنامه های درسی خود و ایجاد دوره تحصیلات تکمیلی آموزش جغرافیا با عمق بخشیدن و تثبیت دانش و مهارت های آموخته شده در دوره کارشناسی به تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد به ویژه در حوزه آموزش جغرافیا بپردازد.

۶- تعریف دوره، طول دوره و شکل نظام

دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا به صورت ناپیوسته است. این مقطع آموزش‌های نظری، عملی و مهارتی مختلفی را به منظور افزایش مهارت‌های تخصصی و کاربردی شامل می‌شود. علاوه بر آن دانشجو باید در پایان این دوره به تهیه و تدوین پایان‌نامه مبادرت ورزد.

طول دوره، دو سال با نظام آموزشی واحدی و تابع آیین‌نامه‌های مربوطه است. تبصره: در موارد اشتثنایی افزایش طول مدت دوره با تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجاز است؛ اما در هر صورت نباید طول مدت دوره از دو و نیم سال تجاوز کند. کلیه دروس در ۴ نیمسال ارایه می‌شود و هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۶ هفته است. زمان تدریس هر واحد نظری ۱۶ ساعت و هر واحد درس عملی ۳۲ ساعت در طول یک نیمسال تحصیلی است.

شیوه آموزشی دوره بر اساس شیوه آموزشی و پژوهشی است؛ بدین صورت که برنامه درسی مشتمل بر واحدهای درسی و پایان‌نامه می‌باشد. دانشجویان در این دوره علاوه بر ۲۸ واحد درسی باید پایان‌نامه را به ارزش ۴ واحد زیر نظر استاد راهنما و مشاور و مطابق آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های مربوط به دوره‌های تحصیلات تکمیلی تنظیم نمایند و در محضر استادان راهنما، مشاور و داوران از آن دفاع کنند تا فارغ التحصیل شوند (ضوابط و شرایط تکمیلی در ادامه آمده است).

۷- تعداد و نوع واحدهای درسی

تعداد کل واحدهای درسی کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا ۳۲ واحد است که به شرح زیر قابل انتخاب و ارایه می‌باشد:

۱- دروس الزامی ۱۴ واحد (شامل: دانش تربیتی- موضوعی (PCK) ۱۰ واحد، دانش موضوعی (CK) ۴ واحد)

۲- دروس انتخابی ۱۴ واحد

۳- پایان‌نامه ۴ واحد

جمع ۳۲ واحد

تبصره ۱: دروس انتخابی از میان دروس ارایه شده و به پیشنهاد مدیر گروه انتخاب می‌گردد.

تبصره ۲: علاوه بر ۲۶ واحد دروس الزامی و انتخابی، دانشجویان دوره کارشناسی ارشد که در دوره قبل دروس اخلاق حرفه‌ای معلم از دیدگاه اسلام و فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران را نگذرانده اند مکلف به گذراندن این دو درس به ارزش ۴ واحد تحت عنوان دروس جبرانی حرفه‌ای هستند.

تبصره ۳: دانشجویانی که از سایر رشته‌ها در رشته آموزش جغرافیا پذیرفته می‌شوند و بعضی از دروس مورد نیاز رشته را در دوره کارشناسی آموزش جغرافیا را نگذرانده باشند به تشخیص گروه آموزشی، الزاماً باید ۸ واحد درسی را به عنوان دروس پیش نیاز (جبرانی) با موفقیت بگذرانند.

تبصره ۴: در تنظیم دروس دانش تربیتی- موضوعی سعی شده است به دانشجویان امکان تخصص بیشتر در زمینه آموزش جغرافیا و تجربیات آموزشی این رشته ارایه شود، در عین حال قادر باشند دانش موضوعی لازم را کسب نمایند.

۸- شرایط و ضوابط ورود به دوره

مطابق با شرایط عمومی و اختصاصی مندرج در دفترچه راهنمای آزمون ورودی دوره‌های کارشناسی ارشد ناپیوسته و نیز شرایط و ضوابط پذیرش دانشجو در کدرشته‌های تحصیلی دانشگاه فرهنگیان مندرج در دفترچه راهنمای انتخاب رشته آزمون کارشناسی ارشد ناپیوسته می‌باشد.

۹- نقش و توانایی دانش‌آموختگان

برنامه درسی کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا انتظار دارد دانش‌آموختگان این رشته علاوه بر کسب دانش‌های نوین آموزش جغرافیا، از طریق تأمل و پژوهش، توانایی آسیب‌شناسی وضعیت آموزش جغرافیا در مدارس کشور را داشته باشند و راهکارهای عملی جهت بهبود وضعیت تدریس، آموزش و یادگیری جغرافیا و دروس مرتبط را فراهم کنند و بتوانند ضمن ارتقاء و توسعه مستمر رشد حرفه‌ای خود، از طرق مختلف نظیر انجام گفتگوهای حرفه‌ای و برگزاری دوره‌های آموزشی مختلف، موجبات رشد و توسعه حرفه‌ای معلمان در آموزش و پرورش را نیز فراهم آورند. از این رو انتظار می‌رود دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا بتوانند:

۱- یافته‌های نوین علمی و تجربیات جهانی را در فرآیند آموزش جغرافیا در کلاس‌های درسی، پژوهش و برنامه‌ریزی‌های مناسب این رشته به کار ببندد.

۲- به عنوان متخصص آموزش جغرافیا در برنامه‌ریزی‌های خرد و کلان آموزش و پرورش از جمله تألیف و تدوین کتب درسی و آموزشی فعالیت کنند.

۳- به عنوان پژوهشگر مسائل آموزش جغرافیا در پژوهشگاه‌های وابسته به آموزش و پرورش و سایر موسسات پژوهشی فعالیت داشته باشند.

۱۰- مواد و ضرایب امتحانی

مطابق با عناوین و ضرایب مندرج در دفترچه راهنمای آزمون ورودی دوره‌های کارشناسی ارشد ناپیوسته می‌باشد.

فصل دوم

جداول دوره کارشناسی ارشد

رشته آموزش جغرافیا

جدول شماره ۱: دروس الزامی (تربیتی موضوعی و موضوعی) دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا (۱۴ واحد)

تعداد ساعت			تعداد واحد			نوع	نام درس
جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
۴۸	۳۲	۱۶	۲	۱	۱	PCK	طراحی آموزشی پیشرفته در جغرافیا
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	PCK	تجربیات جهانی در آموزش جغرافیا
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	PCK	متون تخصصی در آموزش جغرافیا
۴۸	۳۲	۱۶	۲	۱	۱	PCK	روش‌های سنجش و ارزشیابی در آموزش جغرافیا
۴۸	۳۲	۱۶	۲	۱	۱	PCK	الگوها و روش‌های نوین در آموزش جغرافیا
۴۸	۳۲	۱۶	۲	۱	۱	CK	فنون و مهارت‌های جغرافیایی با تأکید بر سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)
۴۸	۳۲	۱۶	۲	۱	۱	CK	روش تحقیق پیشرفته
۳۰۴	۱۶۰	۱۴۴	۱۴	۵	۹		جمع

جدول شماره ۲: دروس انتخابی دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا (۱۴ واحد از مجموع ۲۶ واحد)

تعداد ساعت			تعداد واحد			نوع	نام درس
جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	جغرافیا و برنامه‌ریزی سکونتگاه‌ها با تأکید بر ایران**
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	جغرافیای اقتصاد جهانی *
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	آمار کاربردی در جغرافیا**
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	آب و هوای کره زمین با تأکید بر ایران *
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	مکاتب و نظریه‌های جغرافیایی**
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	هویت جغرافیایی با تأکید بر ایران *
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	جغرافیای فرهنگی *

۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	مسائل محیط زیست جهان و ایران **
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	ژئومورفولوژی و مدیریت محیطی **
۴۸	۳۲	۱۶	۲	۱	۱	CK	تفسیر نقشه‌های توپوگرافی و زمین شناسی *
۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	CK	بحران‌های اقلیمی با تأکید بر ایران **
۴۸	۳۲	۱۶	۲	۱	۱	PCK	بازدیدهای میدانی در آموزش جغرافیا**
۴۸	۳۲	۱۶	۲	۱	۱	PCK	سمینار در مسائل آموزش جغرافیا *
۴۶۴	۹۶	۳۶۸	۲۶	۳	۲۳		جمع

- تعداد ستاره‌ها بعد از دروس انتخابی نشانه اهمیت و تأکید آن در ارائه آن درس است.
- بر اساس آیین نامه مصوب دانشگاه فرهنگیان، دو عنوان درسی: اخلاق حرفه‌ای معلم از دیدگاه اسلام و فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران به ارزش ۴ واحد در این دوره گنجانده شده است و دانشجویانی که در دوره قبل (کارشناسی) این دروس را نگذرانده باشند ملزم به انتخاب و گذراندن آنها هستند؛ در ضمن به تشخیص گروه آموزشی و در چارچوب برنامه‌های مصوب، دانشجو موظف است تعدادی از درس‌های جبرانی مندرج در جدول شماره ۳ را بگذرانند.

جدول شماره ۳: دروس جبرانی دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا

تعداد واحد			تعداد ساعت			نام درس
نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	اخلاق حرفه‌ای معلم از دیدگاه اسلام *
۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران *
۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	مبانی علم جغرافیا **
۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	زمین در فضا**
۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	نقشه خوانی در جغرافیا **
۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	جغرافیای آبها**
۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	جغرافیای جهان **
۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	تحلیل محتوای کتب درسی جغرافیا **

جغرافیای توسعه **	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
ژئوتوریسم **	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
جمع	۱۸	۲	۲۰	۲۸۸	۶۴	۳۵۲

* دروس جبرانی حرفه‌ای: گذراندن این دو درس که نماد و از الزامات خاص تحصیل در دوره کارشناسی ارشد دانشگاه فرهنگیان هستند، برای دانشجویانی که در دوره قبل این دروس را نگذرانده‌اند الزامی است.

** دروس جبرانی رشته‌ای: گذراندن ۸ واحد از مجموع این دروس برای دانشجویان کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا که در دوره قبل این دروس یا دروس مشابه را نگذرانده‌اند، به تشخیص گروه آموزشی الزامی است.

جدول شماره ۴: پایان نامه کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا (۴ واحد)

نام درس	تعداد واحد
پایان نامه کارشناسی ارشد	۴

توضیحات تکمیلی

الف) ضوابط مربوط به دروس عملی، کارگاهی، سمینار و بازدیدهای علمی و میدانی

به منظور ارتباط دادن مستقیم درس و محتوای آن با تجارب آموزشی و علمی استاد از یک طرف و دانشجویان از طرف دیگر و کمک به فهم بهتر و ابداع و ایجاد مهارت افزایی منطبق با موضوع و محتوای درس، برای بعضی دروس کار عملی، کارگاه و بازدید علمی (و یا به صلاحدید استاد مربوطه سمینار) در نظر گرفته شده است که استاد مربوطه و گروه آموزشی واحد دانشگاهی مجری لازم است در اجرای آن دقت نموده و اهتمام لازم با به کار گیرند.

۱- منظور از کار عملی (پروژه) یعنی استاد درس، یک موضوع مربوط به عنوان و محتوای درسی را با روش تحقیق معین به دانشجو ارائه می‌دهد و دانشجو موظف است آن را در طول ترم با مطالعات علمی و تجربیات شخصی خود انجام دهد و و به استاد ارائه نماید. استاد علاوه بر ۳۲ ساعت که مطابق برنامه آموزشی صرف آموزش نظری به دانشجو می‌کند، ۱۶ ساعت نیز برای کار عملی دانشجو منطبق با محتوای درسی وقت صرف می‌کند.

- ۲- ارزیابی کار دانشجو باید در همان ترم انجام شود و به ترم بعدی تسری داده نشود.
- ۳- منظور از کارگاه یعنی درس در محل کارگاه تشکیل می‌شود و مدرس با استفاده از ابزارهای کارگاهی اعم از نرم افزار یا سخت افزار، درس و محتوای مورد نظر خود را آموزش می‌دهد.
- ۴- منظور از سمینار بخشی از کارهای آموزشی مربوط به موضوع و محتوای درس می‌باشد که استاد آن موضوع را در یک جلسه مطرح می‌کند و دانشجو آن را تحقیق و در جلسه بعد آن را زیر نظر استاد و در کلاس درس با یکدیگر به بحث و مذاکره می‌گذارند.
- ۵- منظور از بازدید علمی این است که استاد برای کمک به فهم بهتر موضوع، مشاهده مصداق عینی و نمونه واقعی مربوط به موضوع درسی را با سفر علمی در فضای جغرافیایی و واقعی آموزش می‌دهد.

ب) ضوابط مربوط به پایان‌نامه

- ۱- موضوع پایان‌نامه باید در مورد یکی از موضوعات مربوط به آموزش جغرافیا باشد. تحقیقات می‌تواند موضوعات جهانی یا نمونه موردی در حوزه آموزش جغرافیا، به ویژه مسائل مربوط به آموزش جغرافیا در کلاس درس را در بر گیرد.
- ۲- پذیرش موضوع پایان‌نامه منوط به تصویب موضوع در شورای تحصیلات تکمیلی گروه است.
- ۳- پایان‌نامه باید در ترم سوم پس از تصویب در شورای گروه ثبت گردد.
- ۴- نمره پایان‌نامه تابع مقررات نمره گذاری یا ارزش گذاری آموزش عالی کشور خواهد بود.

فصل سوم
سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد
رشته آموزش جغرافیا

سرفصل درس: روش‌های سنجش و ارزشیابی در آموزش جغرافیا

۱. معرفی درس و منطق آن:

یک سیستم آموزشی با بکارگیری روش‌های مختلف سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی می‌تواند میزان تحقق اهداف کلی آموزش را مورد ارزشیابی و قضاوت قرار داده و سطح کیفی آموزش را بهبود بخشد. آگاهی آموزش‌گران از روش‌های مختلف سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، ضمن چگونگی ارایه بهتر و کارآمدتر زیرساخت‌های فکری و فلسفی، به طراحی و ارایه روش‌های تدریس و درک صحیح فراگیران از آموزش جغرافیا کمک شایانی می‌کند. کسب این مهارت در دوره کارشناسی ارشد، به معلمان کمک خواهد کرد که به طور نظام‌مند اثرات آموزش را مورد بازبینی و واکاوی قرار دهند، نقاط قوت و ضعف روش‌های تدریس را شناسایی کنند و با سازماندهی مناسب مطالب و محتوای درسی، انتقال دانش، نگرش‌ها و مهارت‌های جغرافیایی به فراگیران را بهبود و ارتقاء بخشند.

نام درس به فارسی: روش‌های سنجش و ارزشیابی در آموزش جغرافیا	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Methods of assessment and evaluation in geography education	نوع درس: نظری / عملی
	تعداد واحد: ۲ (۱ ن + ۱ ع)
	تعداد ساعت: ۴۸
	شایستگی کلیدی: PCK

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- مباحث کلی انواع شیوه‌های سنجش و ارزشیابی تحصیلی را فرا گرفته و مقایسه کند. ۲- تفاوت‌های سنجش و ارزشیابی را شناسایی و تحلیل کند. ۳- انواع شیوه‌های ارزشیابی تحصیلی را با توجه به ملاک‌های طبقه بندی، تبیین و تشریح نماید. ۴- انواع آزمون‌های مورد استفاده در سنجش و ارزشیابی تحصیلی مورد استفاده در سیستم آموزشی را شناسایی و به کار گیرد. ۵- انواع الگوهای ارزشیابی را در آموزش پیاده سازی نماید. ۶- ضمن آشنایی با آزمون‌های عملکردی، ضریب دشواری آزمون و محاسبه ضریب پایایی و روایی آزمون‌ها، بتواند از این ابزار در بهبود کیفیت آموزش استفاده نماید.	دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: دکتری آموزش جغرافیا، دکتری تخصصی جغرافیا با تجربه تدریس در دوره کارشناسی
---	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بطور کلی فرصت‌های یادگیری در این واحد درسی عبارتند از:

- مطالعه محتوای درسی ارائه شده
- بحث و تبادل نظر پیرامون مفاهیم سنجش و ارزشیابی در سیستم آموزشی
- نقد و بررسی الگوها و رویکردهای مختلف سنجش و ارزشیابی در برنامه درسی آموزش جغرافیا
- ارایه الگوها و مدل‌های مختلف سنجش و ارزشیابی در مفاهیم و مهارت‌های آموزش جغرافیا

محتوای درس:

فصل اول: مفاهیم و کلیات

- تاریخچه و اهداف سنجش و ارزشیابی
- ارایه مفاهیم سنجش، ارزشیابی، مقیاس‌ها، آزمون و مقایسه آنها

- اصول و اهداف سنجش و ارزشیابی تحصیلی آموزش جغرافیا در برنامه درسی ج.ا. ایران

فصل دوم: گونه‌شناسی سنجش و ارزشیابی

- نظریه‌ها و الگوهای سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
- انواع سنجش و ارزشیابی به لحاظ موضوع (یادگیرنده، معلم، برنامه درسی)
- انواع سنجش و ارزشیابی به لحاظ زمان اجرا و هدف (ورودی، تکوینی و پایانی)
- انواع سنجش و ارزشیابی به لحاظ شخص ارزیاب (خود ارزشیابی، ارزشیابی توسط معلم و ...)
- انواع سنجش و ارزشیابی به لحاظ ساختار و رویکرد (کمی و کیفی)

فصل سوم: انواع آزمون‌های سنجش و ارزشیابی در آموزش و پرورش

- آزمون‌های توانایی، حوزه شناختی
- آزمون‌های حوزه روانی - حرکتی
- آزمون‌های عملکردی
- آزمون‌های استعداد

فصل چهارم: اعتبار آزمون

- پایایی و روش‌های برآورد آن
- روایی و روش‌های برآورد آن

فصل پنجم: روش‌های نو در سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در آموزش جغرافیا

- انواع آزمون‌های رایج در سنجش و ارزشیابی آموزش جغرافیا در ایران و جهان و نقاط قوت و ضعف آنها
- روش‌های جدید سنجش و ارزشیابی آموزش جغرافیا
- آشنایی و بهره‌گیری از نرم‌افزارهای تخصصی در سنجش و ارزشیابی در آموزش جغرافیا

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

انتظار می‌رود که در تدریس این درس در مقطع کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا از روش‌های زیر بهره گرفته شود.

- روش پیش سازمان دهنده

- روش سخنرانی
- روش پرسش و پاسخ و حل مساله (تمرین ها و تکالیف)
- روش مشارکتی (با ارایه پروژه ساخت پرسشنامه و انجام آزمون، به صورت فردی یا گروهی و تحلیل آن)

استادان محترم آموزش جغرافیا می توانند برای تدریس محتوا و همچنین سرفصل های مشخص شده است از روش های دیگر و متناسب با کلاس درس و همچنین شرایط درسی استفاده نمایند. همچنین می توانند علاوه بر ارایه مطالب و نقد و بررسی روش های مختلف سنجش و ارزشیابی به صورت تئوری، با توجه به نیاز دانشجویان، نرم افزار تخصصی مربوطه را بصورت عملی به دانشجویان آموزش دهند.

۴. منابع آموزشی و پایگاه های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

- ۱- سیف، علی اکبر (۱۳۹۶)؛ اندازه گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی. تهران، نشر دوران
- ۲- بازرگان، عباس (۱۳۹۲)؛ ارزشیابی آموزشی. تهران، انتشارات سمت

منابع فرعی:

- ۱- روش های ارزشیابی آموزشی، علیرضا کیامنش. انتشارات پیام نور
- ۲- سنجش و یادگیری در دبیرستان، ادوارد کنراد رگ. ترجمه علیرضا کیامنش. تهران، مرکز نشر دانشگاهی
- ۳- مقایسه تطبیقی روند تحولات ارزشیابی آموزشی در غرب و ایران. نعمت الله موسی پور، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، شماره ۳۹ (۱۳۸۱)

پایگاه های مطالعاتی:

- ۱- <http://www.tandfononline.com> پایگاه مربوط به مجلات مختلف در زمینه آموزش
- ۲- <http://noavaryedu.oerp.ir> فصلنامه علمی پژوهشی نوآوری های آموزشی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی تکوینی: (۸ نمره)
- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه های تعریف شده توسط استاد

- سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی
- سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیتهای کلاسی، کنفرانس و
ارایه‌های کلاسی
- ✓ ارزشیابی پایانی: (۱۲ نمره)
- کتبی: ارزشیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده

۱. معرفی درس و منطق آن:

دانش و معرفت بشر در خصوص مسائل مختلف، بستگی به تلاش‌های کاوشگرانه‌ای دارد که او در سالیان متمادی انجام داده است. کسب این دانش و معلومات و تحلیل صحیح آنها، نیازمند بکارگیری ابزار و روش‌های دقیق و منطقی است و به همین خاطر ضرورت دارد که محققان، استادان و دانشجویان مختلف برای افزایش دانش‌ها و مهارت‌های خود، نسبت به روش‌های تحقیق آگاهی داشته و فنون مرتبط با کشف واقعیات و شناخت حقایق را فراگیرند. دانش جغرافیا به عنوان دانشی اساسی که با مسائل مختلف مربوط به محیط و زندگی انسان سر و کار دارد برای حل مسائل مختلف، نیازمند برخورداری از روش‌های مناسب تحقیق می‌باشد. از این رو درس روش تحقیق یکی از دروس بنیادی در رشته جغرافیاست که در آن مفاهیم علمی و ذهنی پژوهشگر به شیوه منطقی و علمی سازماندهی می‌شود، به طوری که پس از آموختن این درس، فارغ التحصیل کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا می‌تواند پژوهش‌های بنیادی، توسعه‌ای و کاربردی مختلف در حوزه جغرافیا، آموزش جغرافیا و مسائل مختلف طبیعی و انسانی فراگرفته و به صورت عملیاتی از عهده آن برآید.

نام درس به فارسی: روش تحقیق پیشرفته	مشخصات درس
	نوع درس: نظری / عملی
نام درس به انگلیسی: Advanced research methodology	تعداد واحد: ۲ (۱ ن + ۱ ع)
	تعداد ساعت: ۴۸

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- مفاهیم کلی، فلسفه و قواعد تحقیق علمی را بشناسد و در فرآیند پژوهش علمی به کار گیرد. ۲- انواع تحقیقات علمی را از نظر هدف، ماهیت و روش مقایسه کند. ۳- مراحل انجام پژوهش علمی را درک کرده و در کلاس بیان کند. ۴- کاربرد نمونه و روش‌های برآورد حجم نمونه را بیان کند. ۵- روش‌های گردآوری اطلاعات (کتابخانه‌ای و میدانی) را تحلیل کند. ۶- انواع روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها را فراگرفته و عملیاتی کند. ۷- فرآیند تنظیم و نگارش گزارش تحقیق را عملیاتی نماید.	شایستگی کلیدی: CK دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: دکتری تخصصی جغرافیا، متخصص روش تحقیق
---	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بطور کلی فرصت‌های یادگیری در این واحد درسی عبارتند از:

- درک صحیح مفاهیم پایه و قواعد تحقیق علمی با آرایه محتوای آن توسط استاد مربوطه
- بحث و تبادل نظر پیرامون مفاهیم و محتوای آرایه شده
- تمرین عملیاتی نکات آرایه شده در کلاس توسط دانشجویان
- بحث و تبادل نظر در مورد انواع تحقیقات علمی در آموزش جغرافیا
- چگونگی استفاده از ابزار مختلف در تجزیه و تحلیل داده‌های جغرافیایی
- تبادل نظر در خصوص تنظیم، تدوین و دفاع از پایان‌نامه

محتوای درس:

فصل اول: مفاهیم کلی

- مفهوم، فلسفه و قواعد تحقیق علمی
- تعریف مفاهیم پایه و اساسی در تحقیق علمی (علم، نظریه، قانون، متغیر، تعریف نظری و عملیاتی)

- ویژگی‌ها و قواعد تحقیق علمی و فرآیند انجام آن
- اهمیت تغییرات زمانی و مکانی در پژوهش‌های جغرافیایی

فصل دوم : انواع تحقیقات علمی

- تحقیقات علمی بر اساس هدف
- تحقیقات علمی بر اساس ماهیت و روش

فصل سوم : فرآیند پژوهش علمی

- طرح مسأله تحقیق
- مطالعه ادبیات و سوابق مسأله تحقیق
- شناسایی و تحلیل مسأله تحقیق
- تعیین متغیرها و تدوین مدل‌های علمی
- تعیین قلمرو پژوهش و انواع مرزبندی‌ها در پژوهش‌های جغرافیایی
- روش نگارش و ارزیابی مسأله تحقیق

فصل چهارم : تدوین فرضیه

- مفهوم و تعریف فرضیه
- نقش فرضیه در تحقیق علمی
- انواع فرضیه در تحقیقات همبستگی و تجربی
- شیوه تدوین، نگارش و ارزیابی فرضیه

فصل پنجم : نمونه‌گیری

- مفهوم نمونه
- انواع نمونه و روش‌های انتخاب آن
- روش‌های برآورد حجم نمونه

فصل ششم : ابزار سنجش و گردآوری اطلاعات و روش‌های گردآوری اطلاعات

- طبقه‌بندی ابزار اندازه‌گیری و گردآوری اطلاعات
- روایی و پایایی ابزار سنجش

- پیش آزمون
- روش های کتابخانه ای
- روش های میدانی

فصل هفتم: کد گذاری، طبقه بندی داده ها و تجزیه و تحلیل آنها

- شیوه کد گذاری ابزار گردآوری اطلاعات
- تشکیل بانک های اطلاعاتی
- استخراج داده ها
- طبقه بندی و تهیه جداول فراوانی
- انواع شیوه های تجزیه و تحلیل داده ها (قیاسی، استقرایی و ...)

فصل هشتم: تنظیم و تدوین گزارش و طرح تحقیق

- عناصر و ساختار گزارش تحقیق
- نگارش و ویرایش
- دلایل توجیهی طرح تحقیق
- عناصر و ساختار طرح تحقیق
- شیوه تنظیم و نگارش طرح تحقیق
- شیوه دفاع از پایان نامه تحصیلی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

انتظار می رود استادان، در تدریس این درس در مقطع کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا از روش های زیر بهره گیرند:

- ارائه محتوای درس (سخنرانی، پرسش و پاسخ، مشارکت گروهی و ...)
- ارائه تمرین و تکالیف عملکردی
- استفاده از فناوری های مختلف در کد گذاری، طبقه بندی و تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات

استادان محترم آموزش جغرافیا می‌توانند برای تدریس محتوا و همچنین سرفصل‌های مشخص شده، از روش‌های دیگر و متناسب با کلاس درس و همچنین شرایط درسی استفاده نمایند.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های مطالعاتی:

منابع اصلی:

- ۱- حافظ‌نیا، محمدرضا (۱۳۹۷)؛ مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران، انتشارات سمت
- ۲- محمدی، حسین (۱۳۹۴)؛ مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق علمی در جغرافیا. انتشارات دانشگاه تهران
- ۳- صابری فر، رستم (۱۳۹۲)؛ مقدمه‌ای بر روش تحقیق در جغرافیا.
- ۴- صابری فر، رستم و مجید جاوری (۱۳۹۱)؛ روش تحقیق در جغرافیا. انتشارات دانشگاه پیام نور
- ۵- لیندسی، جیمز. ام (۱۳۹۰)؛ روش‌های تحقیق در جغرافیای انسانی. ترجمه دکتر محمدرضا رضوانی، انتشارات

سمت

منابع فرعی:

- ۱- پوراحمد، احمد و محمد اسکندری نوده (۱۳۸۸)؛ روش‌های تحقیق کیفی در جغرافیای انسانی. انتشارات سمت
- ۲- آسایش، حسین و سیدرحیم مشیری (۱۳۸۱)؛ روش‌شناسی و تکنیک‌های تحقیق علمی در علوم انسانی با تأکید بر جغرافیا. انتشارات قومس

- ۳- خاکی، غلامرضا (۱۳۷۸)؛ روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی. مرکز تحقیقات علمی کشور با همکاری کانون فرهنگی انتشارات درایت

پایگاه‌های مطالعاتی:

- ۱- <http://method.rihu.ac.ir> / فصلنامه روش‌شناسی در علوم انسانی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

✓ ارزشیابی تکوینی: (۵ نمره)

- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه‌های تعریف شده توسط استاد
- سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی
- سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیت‌های کلاسی، کنفرانس و
ارایه‌های کلاسی
- ✓ ارزیابی پایانی: (۱۵ نمره)
- کتبی: ارزیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده (۱۰ نمره)
- عملکردی: ارایه پروژه در پایان نیمسال (ارایه گزارش تحقیق) (۵ نمره)

سرفصل درس: طراحی آموزشی پیشرفته در آموزش جغرافیا

۱. معرفی درس و منطق آن:

طراحی آموزشی، پیش‌بینی و تنظیم رویدادهای آموزشی بر اساس اهداف، محتوا و امکانات موجود است که با در نظر گرفتن ساخت شناختی و ویژگی‌های دانش‌آموزان توسط معلم در فرآیند تدریس، مورد استفاده قرار می‌گیرد. بنابراین ضرورت دارد که معلمان در راستای اهداف آموزشی، فرصت‌های یادگیری نظام‌مند را طراحی کنند که تفاوت‌های فردی، علایق و روش‌های یادگیری دانش‌آموزان و همچنین تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری را مد نظر قرار داده و بتواند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نماید. از این رو دانشجویانی که قرار است در آینده وظیفه تدریس را بر عهده بگیرند، لازم است طراحی آموزشی را از مرحله شناسایی تا مرحله ارزیابی در یک موقعیت واقعی تجربه نماید. بنابراین معلم جغرافیا نیز باید با نگرشی سیستمی و نظام‌مند، مجموعه عناصری که در یادگیری دانش و مهارت‌های اساسی دانش جغرافیا مؤثر هستند، را شناسایی و محتوای آموزشی را در راستای چگونگی نیل به اهداف آموزشی، به اجزای قابل تدریس تقسیم نماید تا موجبات کارایی و اثربخشی تدریس جغرافیا را فراهم آورد.

نام درس به فارسی: طراحی آموزشی پیشرفته در آموزش جغرافیا	مشخصات درس
	نوع درس: نظری / عملی
	تعداد واحد: ۲ (۱ ن + ۱ ع)
نام درس به انگلیسی: Advanced teaching design in geography education	تعداد ساعت: ۴۸
	شایستگی کلیدی: PCK

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- مفاهیم، اصول و ویژگی‌های طراحی آموزشی را فراگیرد و در کلاس ارائه دهد. ۲- انواع نظریه‌ها و الگوهای مختلف طراحی آموزشی و سیر تحول آن را بشناسد و با یکدیگر مقایسه کند. ۳- ماهیت و ضرورت طراحی آموزشی در کلاس درس را بیان کند. ۴- با توجه به شرایط یادگیرندگان، شرایط حاکم و اسناد بالادستی در نظام تعلیم و تربیت، نمونه‌های مناسبی از طرح درس در جغرافیا را طراحی و عملیاتی کند. ۵- نمونه‌هایی از طراحی نظام‌مند آموزشی در آموزش جغرافیا را طراحی و در موقعیت‌های واقعی به اجرا درآورده و نتیجه را ارزیابی کند.	دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: دکتری تخصصی جغرافیا، متخصص علوم تربیتی
--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بطور کلی **فرصت‌های یادگیری** در این واحد درسی عبارتند از:

- درک صحیح مفهوم طراحی آموزشی با ارائه محتوای آن توسط استاد مربوطه
- بحث و تبادل نظر پیرامون مفاهیم و محتوای ارائه شده
- تمرین عملیاتی نکات ارائه شده در کلاس توسط دانشجویان
- بحث و تبادل نظر در مورد انواع طراحی آموزشی در آموزش جغرافیا

محتوای درس:

فصل اول: مفاهیم و کلیات

- مفاهیم آموزش، یادگیری، تدریس، راهبرد و طراحی آموزشی و رابطه میان آنها
- سیر تاریخی طراحی آموزشی

- رویکرد رفتارگرا، شناخت گرا و ساخت گرا در طراحی آموزشی
- طراحی آموزشی و تکنولوژی آموزشی

فصل دوم: فرآیند طراحی آموزشی

- عناصر طراحی آموزشی (تحلیل، اهداف، محتوا، طراحی، روش و وسایل آموزشی، راهبرد و ارزشیابی)
- روش‌های نیازسنجی آموزشی (الگوی ساندروز، الگوی هوتون، الگوی هناس)

فصل سوم: الگوهای طراحی آموزشی

- معرفی الگوی طراحی آموزشی رفتارگرایی و فرآیند طراحی آموزشی آن و آرایه یک نمونه در درس جغرافیا
- معرفی الگوی طراحی آموزشی شناخت گرایی و فرآیند طراحی آموزشی آن و آرایه یک نمونه در درس جغرافیا
- معرفی الگوی طراحی آموزشی سازنده گرایی و فرآیند طراحی آموزشی آن و آرایه یک نمونه در درس جغرافیا

فصل چهارم: طراحی آموزشی و فناوری های نوین

- مفهوم، ویژگی‌ها و نقش طراحی محتوای الکترونیک در یادگیری
- فرآیند طراحی یادگیری الکترونیک و با آرایه یک نمونه از طراحی آموزشی در جغرافیا

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

انتظار می‌رود استادان، در تدریس این درس در مقطع کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا از روش‌های زیر بهره گیرند:

- آرایه محتوای درس (سخنرانی، پرسش و پاسخ، مشارکت گروهی و ...)
- آرایه تمرین و تکالیف عملکردی
- استفاده از فناوری‌های الکترونیک در طراحی و تولید محتوای آموزش جغرافیا

استادان این درس می‌توانند برای تدریس محتوا و همچنین سرفصل‌های مشخص شده است از روش‌های دیگر و متناسب با کلاس درس و همچنین شرایط درسی استفاده نمایند.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

۱- نوروزی، داریوش و سیدعباس رضوی (۱۳۹۵)؛ مبانی طراحی آموزشی. تهران، انتشارات سمت

۲- دیناروند، حسن (۱۳۹۰)؛ طراحی آموزشی برای تدریس. انتشارات آییژ

منابع فرعی:

- ۱- لشین، پولاک و رایگلوث (۱۳۹۰)؛ راهبردها و فنون طراحی آموزشی. ترجمه هاشم فردانش. انتشارات سمت
- ۲- فردانش، هاشم (۱۳۷۷)؛ طراحی آموزشی از منظر رویکردهای رفتارگرایی، شناخت گرایی و ساخت گرایی. فصلنامه علمی پژوهشی علوم انسانی، دانشگاه الزهراء (س). سال هفتم و هشتم
- ۳- قاضی طباطبایی سیدمحمود، جواد حاتمی، هاشم فردانش، آذر مجدانیان و زهرا اسلامی (۱۳۸۸)؛ مقایسه اثربخشی طراحی آموزشی ملهم از سه نظریه رفتارگرایی، شناخت گرایی و ساخت گرایی در تغییر نگرش‌های اجتماعی. فصلنامه علمی- پژوهشی پژوهش‌های نوین روانشناختی (روانشناسی) دانشگاه تبریز، دوره ۴ شماره ۱۳

پایگاه‌های مطالعاتی:

۱- www.Instrutiondesign.org

۲- www.Instrutiondesigncentral.com

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

✓ ارزشیابی تکوینی: (۸ نمره)

- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه‌های تعریف شده توسط استاد
- سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی

- سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیتهای کلاسی، کنفرانس و
ارایه‌های کلاسی
- ✓ ارزشیابی پایانی: (۱۲ نمره)
- کتبی: ارزشیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده

سرفصل درس: ژئومورفولوژی و مدیریت محیطی

۱. معرفی درس و منطق آن:

ژئومورفولوژی (Geomorphology) یا زمین‌ریخت‌شناسی، شاخه‌ای از رشته جغرافیا است که به بررسی چگونگی به وجود آمدن اشکال مختلف طبیعی در سطح زمین می‌پردازد و تغییرات حاصل از عوامل درونی و بیرونی زمین را بر روی این اشکال دنبال می‌کند تا بتواند رفتار آن‌ها را تبیین نموده و به پیش‌بینی آینده آن نایل شود. امروزه اغلب کانون‌ها و فضاهاى شهری و روستایی با مشکلات متعددی در زمینه خطرات و بلایای طبیعی همچون، ریزش، رانش، طغیان، زلزله و مخاطراتی از این دست روبه‌رو هستند که دانش ژئومورفولوژی می‌تواند با شناخت مکانیسم‌های طبیعی، راهکارهای مطلوبی را به ما ارائه دهد که ضمن بهره‌برداری از محیط و فعالیت‌های توسعه فضایی، حساسیت‌های محیطی که منجر به ناپایداری سیستم‌های محیطی می‌شود، تحریک و تشدید نگردند. فارغ التحصیل این درس می‌تواند ارتباط بین پدیده‌های به ظاهر ایستا در محیط طبیعی با عامل پویای آن را شناسایی کرده و در مدیریت بهینه فضاهاى مختلف جغرافیایی اثرگذار باشد. مطالعات ژئومورفولوژی می‌تواند با شناختی که از تغییرات موجود در سطح زمین به دست می‌دهد، با مدیریت بهینه محیط، آسایش و رفاه را برای انسان‌های ساکن در مناطق مختلف فراهم آورد. بنابراین با توجه به ویژگی میان رشته بودن دانش ژئومورفولوژی، دانشجویانی که این درس را می‌گذرانند قادر خواهد بود، با دید باز و مدیریت سیستمی به مسائل نگاه کنند و به صورتی واقع‌گرایانه مسائل مختلف محیطی را تجزیه و تحلیل کرده و راه حل مناسب را ارائه دهند. علاوه، آشنایی با این درس، معلمان جغرافیا را قادر می‌سازد تا دید کامل‌تری نسبت به محیط طبیعی ایران پیدا کرده و مباحث مرتبط با این درس را بهتر و موثرتر تدریس نمایند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: ژئومورفولوژی و مدیریت محیطی
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	نام درس به انگلیسی: Geomorphology and environmental management
تعداد ساعت: ۳۲	

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- رابطه ژئومورفولوژی با مدیریت محیط را بشناسد و در فعالیتهای علمی خود عملیاتی به کار گیرد. ۲- کاربرد دانش ژئومورفولوژی در مسائل مختلف محیطی را بیان کند. ۳- فرآیندهای داخلی و خارجی تغییردهنده سطح زمین را مقایسه کند. ۴- تأثیر پدیدههای مختلف ژئومورفولوژی بر محیط زیست را بیان کرده و نتایج آن را ارزیابی کند. ۵- ضمن شناسایی پدیدههای مختلف ژئومورفولوژی ایران، اثرات آنها را بر زندگی ساکنان شناسایی و تحلیل کند.	شایستگی کلیدی: CK دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: دکتری تخصصی جغرافیا (گرایش ژئومورفولوژی)، دکتری جغرافیا دارای تجربه کافی در آموزش ژئومورفولوژی دوره کارشناسی
--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بطور کلی فرصت‌های یادگیری در این واحد درسی عبارتند از:

- درک صحیح مفاهیم و پدیده‌های ژئومورفولوژی با آرایه محتوای آن توسط استاد مربوطه
- بحث و تبادل نظر پیرامون مفاهیم و محتوای آرایه شده
- بهره‌گیری از فیلم‌ها و ماکت‌های آموزشی در تبیین و تشریح مفاهیم مرتبط با این رشته
- بحث و تبادل نظر در مورد انواع پدیده‌های ژئومورفولوژی ایران و اثرات آن
- انجام بازدید علمی و میدانی از یکی از واحدهای مورفولوژیک ایران (حداقل یک روزه)

محتوای درس:

فصل اول: ژئومورفولوژی و مدیریت محیط

- نگاهی به پیشینه ژئومورفولوژی
- اهمیت و کاربردهای علم ژئومورفولوژی
- ظهور ژئومورفولوژی در مدیریت محیط

فصل دوم: آشنایی با نقشه‌های ژئومورفولوژی

- آشنایی با نقشه‌های نظام اراضی
- معرفی نقشه‌های ژئومورفولوژیک
- منابع اطلاعاتی برای تهیه نقشه

فصل سوم: بازرسی و نظارت بر تغییرات ژئومورفولوژیک

- نیاز به درک تغییرات
- مشکلات درک تغییرات ژئومورفولوژیک
- روش‌های مطالعه تغییرات

فصل چهارم: هوازدهی

- سیستم هوازدهی و انواع آن
- اثرات هوازدهی در محیط طبیعی و انسانی
- مدیریت سیستم‌های هوازدهی با ارایه مثال‌هایی از ایران

فصل پنجم: فرسایش خاک

- ماهیت و انواع فرسایش خاک
- متغیرهای سیستم فرسایش خاک
- مدیریت فرسایش خاک با ارایه مثال‌هایی از ایران

فصل ششم: حرکات دامنه‌ای و فرونشینی

- انواع حرکات دامنه‌ای دامنه و عوامل و نیروهای موثر در آن
- برآوردهای ژئومورفولوژیک ناپایداری دامنه‌ها
- فرونشینی سطح زمین و علل آن
- مدیریت محیط در سقوط دامنه و فرونشینی سطح زمین با ارایه مثال‌هایی از ایران

فصل هفتم: حوضه‌های سیلابی و انتقال رسوب

- جلگه‌های سیلابی و سیل‌گیری
- سیستم‌های حوضه زهکشی

- مدیریت حوضه های سیلابی و زهکشی با ارایه مثال هایی از ایران

فصل هشتم: ژئومورفولوژی یخچالی

- مسائل عرض های بالا و ارتفاعات بلند
- انواع خطرات و بلایای یخچالی
- مدیریت خطرات یخچالی با ارایه مثال هایی از ایران

فصل نهم: فرسایش کارستی

- تحولات ژئومورفولوژیک مناطق کارستی
- توانمندی ها و محدودیت های مناطق کارستی
- مدیریت مخاطرات فرآیندهای کارستی را ارایه مثال هایی از ایران

فصل دهم: فرآیندهای بادی و خطرات و بلایای آن

- ماهیت فرسایش بادی
- مسائل ماسه و گرد و غبار
- مدیریت مخاطرات فرآیندهای بادی با ارایه مثال هایی از ایران

فصل یازدهم: ژئومورفولوژی محیط های ساحلی

- اشکال ژئومورفولوژیک ساحلی
- روش های مطالعه ژئومورفولوژی سواحل
- مدیریت مسائل ژئومورفولوژیک سواحل با ارایه مثال هایی از ایران

فصل دوازدهم: آتشفشان، زلزله و گسل

- آتشفشان ها و انواع آن
- علل وقوع زلزله و منطقه بندی خطر زلزله
- گسل، علل و انواع آن
- مدیریت محیط و خطرات آتشفشان، زلزله و گسل با ارایه مثال هایی از ایران

۳: راهبردهای تدریس و یادگیری:

انتظار می‌رود استادان، در تدریس این درس در مقطع کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا از روش‌های زیر بهره گیرند:

- ارایه محتوای درس (سخنرانی، پرسش و پاسخ، مشارکت گروهی و ...)
 - ارایه تمرین و تکالیف عملکردی
 - نمایش فیلم‌ها و ماکت‌های آموزشی
 - انجام حداقل یک بازدید میدانی از واحدها و اشکال ژئومورفولوژیک ایران
- استادان محترم آموزش جغرافیا می‌توانند برای تدریس محتوا و همچنین سرفصل‌های مشخص شده است از روش‌های دیگر و متناسب با کلاس درس و همچنین شرایط درسی استفاده نمایند. توصیه می‌شود بازدید میدانی حداقل یک روزه از یک رودخانه، اشکال لندفرمی و ... متناسب با شرایط و امکانات موجود صورت پذیرد.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

- ۱- بهنیا، ابوالفضل (۱۳۹۳)؛ ژئومورفولوژی و مدیریت محیط. دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد
- ۲- آر. یو کوک. جی سی (۱۳۷۹)؛ ژئومورفولوژی و مدیریت محیط. ترجمه شاپور گودرزی نژاد، انتشارات سمت

منابع فرعی:

- ۱- بهنیا، ابوالفضل و قنبرزاده، هادی (۱۳۹۳)؛ مبانی تغییرات محیطی. نشر سخن گستر، دانشگاه آزاد اسلامی مشهد
- ۲- مقیمی، ابراهیم (۱۳۹۱)؛ فلسفه تغییرات محیط. انتشارات دانشگاه تهران
- ۳- معتمد، احمد (۱۳۸۹)؛ ژئومورفولوژی. جلد اول دیدگاه‌ها. ترجمه. انتشارات سمت
- ۴- ثروتی، محمدرضا (۱۳۸۱)؛ ژئومورفولوژی منطقه‌ای ایران، تهران، انتشاران سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
- ۵- مقیمی، ابراهیم و شاپور گودرزی نژاد (۱۳۸۲)؛ مخاطرات محیطی. انتشارات سمت
- ۶- جداری عیوضی، جمشید (۱۳۹۶)؛ ژئومورفولوژی ایران. انتشارات پیام نور
- ۷- علایی طالقانی، محمود (۱۳۸۵)؛ ژئومورفولوژی ایران. انتشارات قومس

- ۸- Thotn. Colin. ۱۹۸۸. An introduction to theoretical geomorphology. Boston
unwin hyman
- ۹- Environmental Hazards: Challenges and Management, ۲۰۰۸. Chichester,
S.N. Prasad, Juipur, pointer Pub, ۱۸۰ p

پایگاه‌های مطالعاتی:

- ۱- www.Instrutiondesign.org
۲- www.Instrutiondesigncentral.com

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی تکوینی: (۵ نمره)
- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه‌های تعریف شده توسط استاد
 - سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی
 - سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیت‌های کلاسی،
کنفرانس و ارائه‌های کلاسی
- ✓ ارزشیابی پایانی: (۱۵ نمره)
- کتبی: ارزشیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده

سرفصل درس: بازدیدهای میدانی در آموزش جغرافیا

۱. معرفی درس و منطق آن:

بدون تردید اکتفا کردن به شیوه‌های کلاسیک آموزش، جوابگوی نیازهای فزاینده جوامع امروزی و دانش‌آموزان نیست. از این رو روش‌های متعدد و متنوعی برای تسهیل و عمق بخشی به یادگیری به وجود آمده است. در این میان انجام بازدیدهای علمی با بردن دانش‌آموزان به خارج از کلاس و مدرسه، می‌تواند اطلاعات به روز را به طور ملموس در دسترس آنان قرار دهد و این امکان را به وجود می‌آورد تا از طریق مشاهده طبیعت، وقایع، فعالیت‌ها، اشیاء و مردم، کسب تجربه علمی و دست اول فراهم آید. از آنجاییکه در دانش جغرافیا، مشاهده مبنای تحقیقات و سرآغاز کار محسوب می‌شود؛ انجام بازدید علمی علاوه بر عینیت بخشیدن به آموزش، فرصت‌های مناسب برای تحریک کنجکاوی دانش‌آموزان و پاسخ به مجهولات آنها را به صورت موثرتر و کارآمدتر فراهم می‌آورد. انجام مؤثر بازدید علمی در جغرافیا، نیازمند آشنایی با اصول، قواعد و مقرراتی است که این درس درصدد پرداختن به آنهاست.

نام درس به فارسی: بازدیدهای میدانی در آموزش جغرافیا نام درس به انگلیسی: Field Visits in Geography Education	مشخصات درس نوع درس: نظری / عملی تعداد واحد: ۲ (۱ن + ۱ع) تعداد ساعت: ۳۲
اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- اهمیت و ضرورت انجام بازدید علمی در آموزش جغرافیا را بیان کند. ۲- با اصول و قواعد طراحی یک بازدید علمی موفق در موضوعات جغرافیایی آشنا شده و آن را عملیاتی کند. ۳- فرصت‌ها و چالش‌ها و محدودیت‌های انجام بازدید علمی را مقایسه کند.	شایستگی کلیدی: PCK دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: دکتری تخصصی جغرافیا

۴- انجام یک بازدید علمی را بر اساس یکی از موضوعات درسی
جغرافیا طراحی و عملیاتی کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بطور کلی فرصت‌های یادگیری در این واحد درسی عبارتند از:

- درک صحیح مفهوم بازدید علمی و میدانی با ارایه محتوای آن توسط استاد مربوطه
- بحث و تبادل نظر پیرامون مفاهیم و محتوای ارایه شده
- تمرین عملیاتی نکات ارایه شده در کلاس توسط دانشجویان
- بحث و تبادل نظر در مورد طراحی بازدید علمی در موضوعات مرتبط با آموزش جغرافیا

محتوای درس:

فصل اول: مفاهیم و کلیات

- مفاهیم آموزش، یادگیری، تدریس، راهبرد و طراحی آموزشی و رابطه میان آنها
- مفهوم و تعریف بازدید علمی
- نقش و اهمیت بازدید علمی در آموزش
- جایگاه بازدید علمی در آموزش جغرافیا
- انواع بازدید علمی (از نظر مدت، موضوع و ...)
- چالش‌ها و محدودیت‌های بازدید علمی

فصل دوم: فعالیت‌های پیش از بازدید (فرآیند برنامه‌ریزی و سازماندهی بازدید علمی)

- تشخیص و تعیین موضوع و محل بازدید در ارتباط با برنامه درسی
- تهیه طرح بازدید برای یک نیمسال یا سال تحصیلی
- توجیه دانش‌آموزان (هدف بازدید، نقش و مسئولیت آنها، مراقبت‌های لازم و ...)
- هماهنگی‌های اداری و اجرایی

- تدارکات مالی و امکانات

فصل سوم: فعالیت‌های در حین بازدید

- فعالیت‌های آغازین
- مدیریت زمان
- تقسیم کار و مشارکت دانش‌آموزان
- تلفیق علم، سرگرمی و تفریح
- چگونگی ارائه محتوای علمی در جریان بازدید
- جمع‌بندی

فصل چهارم: فعالیت‌های پس از بازدید

- ارائه گزارش (توسط دانش‌آموزان)
- تبادل نظر در کلاس در مورد دستاورد علمی بازدید
- فعالیت‌های جنبی (مسابقه و نمایشگاه عکس)
- نظرسنجی

فصل پنجم: طراحی بازدید علمی در آموزش جغرافیا

- بررسی موضوعات جغرافیایی از لحاظ قابلیت انجام بازدید و نقش بازدیدهای علمی در یادگیری آنها
- طراحی بازدید علمی با ارایه یک نمونه از بازدیدهای علمی در آموزش جغرافیا

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

انتظار می‌رود استادان، در تدریس این درس در مقطع کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا از روش‌های زیر بهره‌گیرند:

- ارایه محتوای درس (سخنرانی، پرسش و پاسخ، مشارکت گروهی و ...)
- ارایه تمرین و تکالیف عملکردی
- استفاده از طرح‌های پیشین و تجربیات بازدید علمی در آموزش جغرافیا

- انجام بازدید یا بازدیدهای علمی به منظور کسب تجربیات واقعی

- بحث و تبادل نظر در کلاس درباره بازدید علمی

استادان آموزش جغرافیا می‌توانند برای تدریس محتوا و همچنین سرفصل‌های مشخص شده

است از روش‌های دیگر و متناسب با کلاس درس و همچنین شرایط درسی استفاده نمایند.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منبع اصلی:

۱- منبع اصلی توسط دانشگاه تدوین و ارایه خواهد شد. استاد می‌تواند به صلاحدید از کتاب‌ها و

مقالات داخلی و خارجی بهره گیرد. برخی از منابع موجود در این خصوص به شرح زیر توصیه

می‌شود:

۲- فلاحیان، ناهید، محمدباقر آرام، مریم نادری و آمنه احمدی (۱۳۹۱)؛ روش آموزش مطالعات

اجتماعی. شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی

منابع فرعی:

۱- صادقی، علی (۱۳۹۶)؛ نقش و اهمیت بازدیدهای میدانی در آموزش جغرافیا و علوم زمین.

فصلنامه پویش در علوم انسانی (دانشگاه فرهنگیان)، سال دوم، شماره ۸

۲- شایان، سیاوش (۱۳۷۶)؛ گزارش نویسی در بازدیدهای علمی جغرافیایی. فصلنامه رشد آموزش

جغرافیا

۳- شعبانی، حسن. (۱۳۸۲)؛ مهارت‌های آموزشی: تهران: سمت

۴- صفوی، امان‌الله (۱۳۷۲)؛ کلیات روش‌ها و فنون تدریس، تهران: معاصر

پایگاه مطالعاتی:

۱- <https://www.roshdmag.ir/fa/roshdmagazines/takhasosifaslnameh/humanities/geographyroshd>

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

✓ ارزشیابی تکوینی: (۱۰ نمره)

- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه‌های تعریف شده توسط استاد (۵ نمره)

- سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی (۳ نمره)
- سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیتهای کلاسی و آرایه‌های کلاسی (۲ نمره)
- ✓ ارزشیابی پایانی: (۱۰ نمره)
- کتبی: ارزشیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده
- عملکردی: آرایه یک طرح کامل بازدید علمی در موضوع مشخص شده در پایان نیمسال.

سرفصل درس: تفسیر نقشه‌های توپوگرافی و زمین شناسی

۱. معرفی درس و منطق آن:

نقشه یکی از ابزار اصلی و شاید یکی از مهمترین ابزار مورد استفاده در دانش جغرافیا و آموزش این رشته علمی است که به عنوان یک زبان مشترک در جغرافیا برای همگان، امکان تبادل اطلاعات زیادی را در قالب یک تصویر، میسر می سازد. از سوی دیگر از آنجائیکه نقشه های جغرافیایی پدیده های سطح زمین را با علائم و نمادهای مشخصی نشان می دهند، امکان استفاده از آنها توسط همگان وجود دارد. با این وجود در تمام مطالعات جغرافیایی و به ویژه آموزش صحیح و کارآمد این شاخه از دانش، نیاز به یک نقشه مبنا یا نقشه پایه از اهمیت زیادی برخوردار است. در بین انواع نقشه های پایه، نقشه های توپوگرافی و زمین شناسی به دلیل ارایه اطلاعات اولیه مورد نیاز جغرافیدانان، در نوع خود جزو بهترین ها محسوب می شوند. این نقشه ها کلید شناخت پدیده های مورفولوژیکی و ویژگی های اقتصادی و اجتماعی و مکان یابی پروژه های متعدد می باشند. از این رو کاربرد این درس می تواند در آموزش بهینه دانش جغرافیا بسیار موثر و کارآمد تلقی گردد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: تفسیر نقشه‌های توپوگرافی و زمین شناسی
نوع درس: نظری و عملی	
تعداد واحد: ۱+۱ ع	
تعداد ساعت: ۴۸	نام درس به انگلیسی:
شایستگی کلیدی: CK	Interpretation of Topography & Geology Maps

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- نقشه و انواع آن را تعریف کند. ۲- علایم مختلف در ترسیم نقشه‌های توپوگرافی را فرا گرفته و مقایسه کند. ۳- انواع منحنی میزان و محاسبه‌های مختلف با کمک آن را درک کرده و به صورت عملیاتی انجام دهد. ۴- نیمرخ توپوگرافی و روش تهیه آن را فراگیرد و به کار بیند. ۵- عوارض مختلف مانند دامنه، دره، قله، تپه ها و ... را بر روی نقشه های توپوگرافی شناسایی و مقایسه کند. ۶- اشکال ناشی از فرآیندهای آبی و دینامیک رودخانه های را روی نقشه های توپوگرافی تشخیص دهد. ۷- با علایم استاندارد نقشه‌های زمین شناسی آشنا شود و وضعیت لایه های زمین در این نقشه ها را ارزیابی کند. ۸- نیمرخ و مقطع زمین شناسی را ترسیم کند.	دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: دکتری تخصصی جغرافیا، متخصص ژئومورفولوژی، دکتری زمین شناسی
---	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بطور کلی فرصت‌های یادگیری در این واحد درسی عبارتند از:

- درک صحیح اهمیت و مفاهیم نقشه و علایم و نمادهای آن
- بحث و تبادل نظر پیرامون مفاهیم و محتوای ارائه شده
- تمرین عملیاتی نکات ارائه شده مانند نیمرخ و منحنی میزان در کلاس توسط دانشجویان
- بحث و تبادل نظر در مورد شناسایی انواع عوارض جغرافیایی بر روی نقشه های توپوگرافی
- چگونگی استفاده از نقشه‌های توپوگرافی و زمین شناسی در آموزش مفاهیم و عوارض جغرافیایی

- تبادل نظر در خصوص انطباق دو نقشه و ویژگی‌های انسانی، اقتصادی و اجتماعی مناطق مختلف

محتوای درس:

فصل اول: نقشه و نقشه خوانی

- نقشه جغرافیایی، اهمیت و ویژگی‌های آن
- مقیاس نقشه
- انواع نقشه
- علائم قراردادی در نقشه

فصل دوم: نقشه توپوگرافی

- نقشه توپوگرافی و اهمیت آن در جغرافیا
- علائم نقشه‌های توپوگرافی
- منحنی میزان و مشخصات آن
- محاسبه ارتفاع، شیب و حجم با استفاده از منحنی میزان
- تظاهرات منحنی میزان در انواع سنگ‌ها و رسوبات

فصل سوم: شناسایی و نمایش ناهمواری‌ها روی نقشه‌های توپوگرافی

- نمایش عوارض به وسیله منحنی میزان
- خط الرأس‌ها و نحوه شناسایی آنها روی نقشه‌های توپوگرافی
- خط القعرها و نحوه شناسایی آنها روی نقشه‌های توپوگرافی
- قله و انواع آن
- دره
- دامنه‌ها
- پرتگاه‌ها
- لغزش
- اشکال کارست
- اشکال یخچالی

- تپه‌های مورنی
- ساخت‌های آتشفشانی
- اشکال ساخت‌های چین خورده
- مخروطه افکنه
- تپه‌های ماسه ای
- پادگانه‌های آبرفتی
- دشت میانکوهی
- خشک‌رود

فصل چهارم : آشنایی با نقشه و مقاطع زمین شناسی

- مفهوم و تعریف نقشه زمین شناسی
- علایم نقشه‌های زمین شناسی
- ساختمان لایه‌ها
- لایه‌های افقی
- لایه‌های مایل
- لایه‌های قائم
- چین خوردگی‌ها
- نیمرخ زمین شناسی
- خصوصیات هندسی طبقات زمین (شیب، امتداد و ضخامت لایه‌ها)

فصل پنجم : نقشه های توپوگرافی و زمین شناسی و تفسیر پدیده‌های انسانی، اقتصادی و

اجتماعی

- اهمیت توصیف توپوگرافی
- ضرورت انطباق نقشه‌های توپوگرافی و زمین شناسی در شناسایی عوارض
- توصیف توپوگرافی با ارایه نمونه‌هایی از مناطق مختلف
- انطباق نقشه‌های توپوگرافی و زمین شناسی

- تجزیه و تحلیل ویژگی‌های توپوگرافی و زمین‌شناسی در تفسیر پدیده‌های انسانی
- رایاه مطالعات موردی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

- انتظار می‌رود استادان، در تدریس این درس در مقطع کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا از روش‌های زیر بهره گیرند:
- رایاه محتوای درس (سخنرانی، پرسش و پاسخ، مشارکت گروهی و ...)
 - رایاه تمرین و تکالیف عملکردی
 - استفاده از نقشه‌های مختلف توپوگرافی و زمین‌شناسی برای تشخیص، طبقه‌بندی، تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات
- استادان محترم آموزش جغرافیا می‌توانند برای تدریس محتوا و همچنین سرفصل‌های مشخص شده، از روش‌های متناسب با کلاس درس و همچنین شرایط درسی استفاده نمایند.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

- ۱- ثروتی، محمدرضا و بهنیا فر، ابوالفضل (۱۳۹۱)؛ مبانی توصیف و تفسیر نقشه‌های توپوگرافی و زمین‌شناسی. انتشارات دانشگاه پیام نور
- ۲- ملکی، امجد (۱۳۸۸)؛ تفسیر نقشه‌های توپوگرافی و زمین‌شناسی، انتشارات دانشگاه رازی
- ۳- رنجبر، محسن (۱۳۹۱)؛ تفسیر نقشه‌های توپوگرافی (در شناسایی زمین‌شکلی). ناشر دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری

منابع تکمیلی:

- ۱- یمانی، مجتبی (۱۳۹۰)؛ مبانی نقشه‌خوانی. انتشارات دانشگاه تهران
- ۲- فخری، سیروس (۱۳۹۰)؛ نقشه‌خوانی. انتشارات دانشگاه افسری امام علی (ع)

۳- عیوضی؛ جمشید جداری (۱۳۷۸)؛ نقشه و نقشه خوانی در جغرافیا. انتشارات دانشگاه پیام نور

پایگاه‌های مطالعاتی:

۱- <http://www.ncc.org.ir>

۲- پورتال سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

۳- پورتال سازمان گیتاشناسی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی تکوینی: (۵ نمره)
- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه‌های تعریف شده توسط استاد
- سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی
- سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیت‌های کلاسی،
کنفرانس و ارائه‌های کلاسی
- ✓ ارزشیابی پایانی: (۱۵ نمره)
- کتبی: ارزشیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده (۱۰ نمره)
- عملکردی: ارائه پروژه در پایان نیمسال (ارایه تکلیف یا پروژه نهایی) (۵ نمره)

سرفصل درس: آمار کاربردی در جغرافیا

۱. معرفی درس و منطق آن:

آمار علم استخراج اطلاعات از داده‌های جمع‌آوری شده است. داده‌ها ممکن است به صورت کمی (عددی) یا کیفی (صفت و ویژگی غیر عددی) جمع‌آوری شده باشند. دسته‌بندی و خلاصه‌سازی این داده‌ها کمک به کسب اطلاعات بیشتر از آنها می‌کند، پس می‌توان علم آمار را مرتبط با شیوه‌ها و روش‌های دسته‌بندی، خلاصه‌سازی و تحلیل استنباط روی داده‌ها دانست. از این رو آمار کاربردی و تسلط بر مباحث مهم و عملیاتی آن یکی از روش‌هایی است که می‌توان به کمک آن پردازش دقیق و صحیح از یافته‌های تحقیقات علمی را انجام داد که در علم جغرافیا نیز کاربردهای وسیعی دارد. آشنایی معلمان در مقطع کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا با مباحث آمار پیشرفته و کاربردی همانند دیگر رشته‌ها نیازمند تسلط بر علم آمار است که بتواند معلمان را در تحقیقات علمی به جهت تجزیه و تحلیل توصیفی و استنباطی یاری نماید و نتایج مطلوبی از فرآیندهای تحقیق علمی را به بار آورد و در تصمیم‌گیری‌های تخصصی تحقیقات آموزش جغرافیا مؤثر باشد.

<u>مشخصات درس:</u>	
نوع درس: نظری و عملی تعداد واحد: ۱+۱ع تعداد ساعت: ۴۸	نام درس به فارسی: آمار کاربردی در جغرافیا نام درس به انگلیسی: Applied Statistics in Geography

اهداف یادگیری: در پایان این واحد دانشجو قادر خواهد بود: ۱- مباحث کلی و کاربردی آمار را فراگیرد و تحلیل کند. ۲- فرایند تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق را بصورت علمی فرا گرفته و در فعالیت‌های علمی به کار ببندد. ۳- تصمیم‌گیری در فرآیند تحقیق علمی را به کمک آمار کاربردی فرا گرفته و تحلیل کند. ۴- آمار توصیفی و استنباطی را فرا گرفته و عملیاتی نماید. ۵- به کمک مباحث آمار کاربردی بتواند فرآیند علمی یک تحقیق را عملیاتی نماید. ۶- با استفاده از مقیاس متغیرهای تحقیق، آزمون‌های مربوطه را برای تجزیه و تحلیل داده‌ها عملیاتی نماید.	شایستگی کلیدی: ck دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: دکتری تخصصی آمار دکتری تخصصی جغرافیا و آموزش جغرافیا
--	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بطور کلی فرصت‌های یادگیری در این واحد درسی عبارتند از:

- مطالعه محتوای درسی ارائه شده
- بحث و تبادل نظر پیرامون مفاهیم اصلی و محتوای ارائه شده
- تمرین نکات عملیاتی ارائه شده و ارائه خلاصه توسط دانشجویان
- بررسی پردازش داده‌ها و نحوه استفاده از نرم‌افزار تخصصی آمار کاربردی
- تمرین دانشجویان با نرم‌افزار SPSS
- بررسی روش‌های استفاده از آمار توصیفی و استنباطی
- آموزش محتوایی تحلیل‌های آماری پیشرفته
- بحث در مورد آزمون‌سازی فرضیات و الزامات آن در آموزش جغرافیا

- تبادل نظر در خصوص چگونگی استفاده از انواع آمار در تحقیقات آموزش جغرافیایی

محتوای درس:

فصل اول: آشنایی با آمار توصیفی در مطالعات آموزش جغرافیا

- شاخص‌های متمایل به مرکز
- شاخص‌های پراکندگی
- انجام تحلیل‌های توصیفی به کمک SPSS

فصل دوم: آشنایی با نرم افزار تحلیلی و آماری SPSS

- کلیات نرم افزار
- توان‌ها و کاربردهای نرم افزار

فصل سوم: استنباط آماری، آزمون فرضیات و الزامات در آموزش جغرافیا

- صورت‌بندی و بیان مساله
- آزمون برابری یا نابرابری واریانس‌ها
- آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها

فصل چهارم: آزمون‌های فرضیه‌ای پارامتریک در تحقیقات آموزش جغرافیا

- آزمون پارامتری برای یک گروه
- آزمون پارامتری برای دو گروه
- آزمون پارامتری برای سه گروه و بیشتر

فصل پنجم: آزمون‌های فرضیه‌ای نا پارامتریک در تحقیقات آموزش جغرافیا

- آزمون نا پارامتری برای یک گروه
- آزمون نا پارامتری برای دو گروه
- آزمون نا پارامتری برای سه گروه و بیشتر

فصل ششم: آزمون‌های فرضیه‌ای رابطه‌ای (علی) در تحقیقات آموزش جغرافیا

- آزمون فرضیه‌ای رابطه‌ای (علی) پارامتری
- آزمون فرضیه‌ای رابطه‌ای (علی) ناپارامتری

فصل هفتم: آزمون‌های فرضیه‌ای رابطه‌ای (همبستگی) در تحقیقات آموزش جغرافیا

- آزمون فرضیه‌ای رابطه‌ای (همبستگی) پارامتری
- آزمون فرضیه‌ای رابطه‌ای (همبستگی) ناپارامتری

فصل هشتم: سری‌های زمانی در مطالعات آموزش جغرافیا

- روندها در سری‌های زمانی
- مولفه‌های اصلی سری‌های زمانی
- مراحل انجام پیش‌بینی در سری‌های زمانی
- پیش‌بینی سری‌های زمانی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

انتظار می‌رود که در تدریس این درس در مقطع کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا از روش‌های زیر بهره‌برده شود. اگرچه استاد درس مربوطه می‌تواند از روش‌های دیگر متناسب با بحث‌ها هم استفاده نماید.

- تبیین محتوای درس (سخنرانی - پرسش و پاسخ و ...)
 - روش مبتنی بر it
 - منابع دیداری (نمایش فیلم، اسلاید و کار با نرم افزار)
- استادان تخصصی آموزش جغرافیا می‌توانند برای تدریس محتوا و همچنین سرفصل‌های آمار کاربردی که مشخص شده است از روش‌های دیگر و متناسب با کلاس درس و همچنین شرایط درسی استفاده نمایند. همچنین می‌توانند علاوه بر آموزش تخصصی آمار کاربردی و آموزش نرم افزار

تخصصی SPSS، در چند جلسه با توجه به نیاز دانشجویان مطالب تخصصی را با نرم افزار مربوطه به صورت عملی به دانشجویان آموزش دهند.

۴. منابع آموزشی و پایگاه های اطلاعاتی:

منبع اصلی:

۱- پور طاهری، مهدی (۱۳۹۵)؛ کاربرد آمار در علوم جغرافیایی، انتشارات قومس

منابع فرعی:

- ۱- مهدوی، مسعود و طاهرخانی مهدی (۱۳۸۳)؛ کاربرد آمار در جغرافیا، انتشارات قومس
- ۲- مهدوی مسعود (۱۳۷۳)؛ آمار و روش های تجزیه و تحلیل داده ها در جغرافیا، انتشارات قومس
- ۳- حسینیون، سید مجتبی (۱۳۶۶)؛ آمار پایه ای، انتشارات آستان قدس رضوی
- ۴- کورتز، نورمن (۱۳۷۴)؛ مقدمه ای بر آمار در علوم اجتماعی، ترجمه حبیب الله تیموری، انتشارات

نی

پایگاه مطالعاتی:

۱- مجله پژوهش های آماری ایران www.srtc.ac.ir/jsri

۲- پژوهشکده آمار ایران srtc.ac.ir

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی آغازین: آزمون های آمادگی و پایه گزینی
- ✓ ارزشیابی تکوینی: انجام عملکرد در موقعیت و ارائه گزارش، ارائه نمونه کار
- ✓ ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی ۱۰ نمره، آزمون عملی رایانه ای و پروژه تحویل شده ۱۰ نمره

سرفصل درس : فنون و مهارت‌های جغرافیایی با تأکید بر سیستم اطلاعات جغرافیایی (G.I.S)

۱. معرفی درس و منطق آن:

امروزه به کمک فنون و مهارت‌های مختلف آموزش جغرافیا وارد مرحله جدید و کارآمدتری شده است. تهیه و تفسیر انواع نقشه‌ها، مهارت‌های مختلف کارتوگرافی، تفسیر داده‌های سنجش از دور، GPS و کاربردهای آن و همچنین سامانه اطلاعات جغرافیایی (به انگلیسی: Geographic Information System - GIS) که یک سامانه اطلاعاتی «معمولاً رایانه‌ای» است، به تولید، پردازش، تحلیل، و مدیریت اطلاعات جغرافیایی می‌پردازند. در این میان، "GIS" یک سامانه رایانه‌ای برای مدیریت و واکاوی اطلاعات جغرافیایی بوده که توانایی گردآوری، ذخیره، واکاوی و نمایش اطلاعات جغرافیایی را دارد. هدف نهایی یک سامانه اطلاعات جغرافیایی، پشتیبانی برای تصمیم‌گیری‌های پایه‌گذاری شده بر پایه داده‌های جغرافیایی می‌باشد و عملکرد اساسی آن بدست آوردن اطلاعاتی است که از ترکیب لایه‌های متفاوت داده‌ها با روش‌های مختلف و با دیدگاه‌های گوناگون بدست می‌آیند. آشنایی دانشجویان کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا بصورت تخصصی با توان‌های GIS می‌تواند معلمان را با چگونگی تهیه نقشه‌های استاندارد و بهره‌مندی از توان‌های نرم‌افزاری یاری نموده و معلمان را در مقطع ارشد آموزش جغرافیا بی‌نیاز سازد. امروزه استفاده از فنون جغرافیایی و بهره‌مندی دانشجویان ارشد آموزش جغرافیا از آنها یک ضرورت برای ارتقای کیفی درک و سواد جغرافیایی محسوب گشته و چگونگی نمایش پراکندگی فضایی پدیده‌ها را هم فراهم می‌سازد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: فنون و مهارت‌های جغرافیایی با تأکید بر سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)
نوع درس: نظری و عملی	نام درس به انگلیسی: Techniques and geographic skills with an emphasis on GIS
تعداد واحد: ۲ (۱+ع)	اهداف یادگیری: در پایان این درس دانشجو قادر خواهد بود:
تعداد ساعت: ۴۸	۱- سامانه سیستم اطلاعات جغرافیایی، اهمیت و کاربردهای آن را فرا گرفته و در فعالیت‌های علمی خود به کار گیرد.
شایستگی کلیدی: PCK	۲- انواع فنون و مهارت‌های نوین در آموزش جغرافیا را مقایسه کند.
درس پیشنهادی: ندارد	
استاد متخصص برای تدریس:	
دکتری سنجش از دور و GIS	

۳- با قابلیت‌های کیفی GIS آشنا شده و آنها را ارزیابی کند. ۴- مهارت‌های نرم افزاری GIS را فرا گیرد و در پروژه‌های مرتبط طراحی و عملیاتی کند. ۵- در قالب آموزش GIS پروژه تعریف شده را هدایت و عملیاتی نماید. ۶- بتواند از سیستم خروجی متناسب با تصمیم سازی بگیرد.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فنون و مهارت‌های جغرافیایی با تأکید بر نرم افزار GIS می‌تواند در قالب دو واحد درس عملی و نظری با تأکید بر فرصت‌های یادگیری ذیل ارائه گردد:

- مطالعه محتوای درسی ارائه شده
- سعی در یادگیری عمیق و لایه‌ای فنون و مهارت‌های ارائه شده
- تمرین مهارت‌ها و فنون بصورت فردی به کمک رایانه
- آشنایی با فنون مربوط به تهیه نقشه
- آشنایی با کارتوگرافی و تفسیر نقشه‌های کارتوگرافی و نرم‌افزارهای آن
- آشنایی با GPS، اصول کار با آن و کاربردهای GPS
- آشنایی با ساختار نرم افزار GIS
- بررسی چگونگی انتقال داده‌ها به نرم افزار
- بررسی و تبیین چگونگی تجزیه و تحلیل داده‌ها با توجه به نیاز کاربران
- تمرین ساخت نقشه‌های تخصصی در قالب نرم افزار
- ایجاد خروجی در GIS و به اشتراک گذاری در کلاس درس

محتوای درس:

فصل اول: مفاهیم پایه در مهارت‌های جغرافیایی

- آشنایی با فنون و مهارت‌های جغرافیایی
- فنون مربوط به تهیه نقشه
- بررسی و تفسیر نقشه‌های توپوگرافیک
- آشنایی با نرم‌افزارهای کارتوگرافی
- فنون آشکارسازی و تفسیر داده‌های سنجش از دور

فصل دوم: آشنایی با GPS و کاربردهای آن

- آشنایی با تعریف و تاریخچه GPS
- اصول کار با GPS
- کاربردهای مختلف GPS

فصل سوم: مفاهیم پایه در سیستم اطلاعات جغرافیایی

- تعریف سامانه
- مرور اجمالی بر سیر تکوین سامانه
- اجزای مهم سامانه
- انواع کاربردهای سامانه

فصل چهارم: ساختار مدل‌های مکانی در سامانه اطلاعات جغرافیایی

- مدل داده‌های مکانی
- انواع مدل‌های مکانی
- مدل‌های بُرداری، رستری و نامنظم

فصل پنجم: تبیین روش‌های مختلف ورود داده‌ها به سامانه

- مفاهیم داده‌ها در محیط GIS
- ساختار پایگاه داده
- انواع پایگاه داده

- پایگاه داده از نوع گسترده و سلسله مراتبی
- پایگاه داده‌های شبکه‌ای، رابطه‌ای، شیء گرا و هوشمند

فصل ششم: سامانه تصویر و مختصات

- سیستم تصویر
- انواع سیستم‌های تصویر
- انواع تثبیت
- تبدیل بین سامانه‌های تصویر مختلف
- سطح مبنا

فصل هفتم: تحلیل‌های مکانی در محیط‌های بُرداری و رستری

- مفهوم تحلیل مکانی
- جست و جو
- پرسش گری
- انواع تحلیل (مکانی، حریم، همسایگی، شبکه، مسیر، قابلیت دید، توپوگرافی، درون‌یابی)

فصل هشتم: مدل‌های رقومی زمین و کاربرد آن

- مدل ارتفاعی رقومی زمین
- مدل توپولوژی و انواع آن
- توپوگرافی نواحی یا سطوح
- مزایای ایجاد روابط توپولوژی

فصل نهم: آشنایی با محیط ARC MAP

- معرفی محیط
- معرفی منوی ابزار
- آشنایی با TOOLS

- کار با منوها

فصل دهم: آشنایی با ARC Catalog

- اجزا
- منو
- ایجاد Shape file
- آشنایی با Geodatabase
- نحوه ایجاد Feature Class

فصل یازدهم: زمین مرجع نمودن

- Georeferencing
- کار با جعبه ابزار

فصل دوازدهم: عملیات رقومی سازی

- رقومی سازی دستی
- وارد نمودن داده‌ها
- انواع رقومی سازی (خودکار و نیمه خودکار)
- نحوه انتخاب عوارض

فصل سیزدهم: کار با Geoprocessing و داده‌های رستری

- ایجاد حریم
- برش زدن
- تلفیق
- اتصال
- ادغام
- عملیات مربوط به رستری

فصل چهاردهم: آشنایی با ArcGIS و خروجی نقشه

- نصب نرم افزار
- کار با نرم افزار
- آمادگی
- روش های آماده کردن نقشه برای خروجی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

این درس باید توسط یک استاد متخصص در حوزه GIS تدریس شده و به کمک چند راهبرد تدریس متنوع تدریس گردد که مهمترین راهبردهای تدریس عبارتند از:

- منابع دیداری و شنیداری
- استفاده از راهبرد سخنرانی برای آموزش مبانی نظری و همچنین معرفی نرم افزار
- استفاده از راهبرد تدریس میثنی بر IT که در آن از ابزار رایانه ای کمک گرفته شده و نرم افزار بصورت عملی آموزش داده شده و تمرین های مورد نظر با آن انجام می پذیرد
- استفاده از روش مشارکتی برای تمرین بیشتر و همچنین یادگیری عمیق در بین دانشجویان

ضرورت دارد که استاد مربوطه بیشتر به بحث های عملی این درس تأکید نماید چرا که آشنایی با فنون و مهارت های جغرافیایی بر پایه GIS توانمندی های عملی دانشجویان را برای ساخت و استفاده از انواع نقشه های مورد نیاز را فراهم کرده و معلمان را در آینده از وابستگی مهارتی تولید نقشه های عمومی و اختصاصی بی نیاز خواهد کرد.

۴. منابع آموزشی و پایگاه های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

- ۱- علی محمدی، عباس (۱۳۹۶)؛ مبانی علوم و سیستم های اطلاعات جغرافیایی، انتشارات سمت
- ۲- خسروی یونس و جباری محمد کاظم (۱۳۹۴)؛ خود آموز GIS Arc انتشارات آذر کلک

زنجان

۳- تی تی دژ، امید (۱۳۸۵)؛ خودآموز Arc GIS و مفاهیم پایه GIS، انتشارات دانشگاه شمال

منابع فرعی:

- ۱- فاضل نیا غریب و همکاران (۱۳۹۱)؛ راهنمای جامع مدل‌های کاربردی GIS، انتشارات آزاد پیمان
- ۲- سنجرى، سارا (۱۳۸۶)؛ راهنمای کاربردی Arc GIS انتشارات عابد
- ۳- بهادر، محسن (۱۳۹۰)؛ معرفی سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی با استفاده از Arc GIS انتشارات پاسارگاد

پایگاه‌های اطلاعاتی:

- ۱- <http://isa.ir> سازمان فضایی ایران
- ۲- <http://www.sepehr.org> نشریه علمی- پژوهشی، اطلاعات جغرافیایی (سپهر)
- ۳- gisj.sbu.ac.ir فصلنامه سنجش از دور و GIS ایران

۵. راهبردهای ارزشیابی:

- ✓ ارزشیابی آغازین: سنجش رفتار ورودی و میزان آمادگی
- ✓ ارزشیابی تکوینی ۵ نمره: سنجش عملکرد دانشجویان
- ✓ ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره آزمون کتبی و ۵ نمره عملی برای ارزشیابی پایانی در نظر گرفته شده است. بنا به نظر استاد مربوطه، دانشجو موظف است طبق استانداردهای آموزش داده شده پروژه-ای تعریف شده را بصورت عملی تحویل نماید.

سرفصل درس: آب و هوای کره زمین با تأکید بر ایران

۱. معرفی درس و منطق آن:

هواشناسی (Meteorology) شاخه‌ای از علوم جوی است که شامل ماهیت و فیزیک اتمسفری با هدف تمرکز بر پیش‌بینی هوا است. دیده‌های هواشناسی، رویدادهای آب و هوایی قابل مشاهده هستند که توسط علم هواشناسی توضیح داده می‌شوند. پدیده‌های هواشناسی با تغییرات اتمسفر زمین توضیح و تفسیر می‌شوند: دما، فشار هوا، بخار آب، جریان باد و اختلاف و ارتباط این متغیرها و اینکه در زمان چطور تغییر می‌کنند. همچنین در علم آب و هوا شناسی مقیاس‌های فضایی مختلف برای توصیف و پیش‌بینی آب و هوای یک محلی، منطقه‌ای و جهانی استفاده می‌شوند. هواشناسی، اقلیم‌شناسی، فیزیک جوی و شیمی جوی زیر شاخه‌های علوم جوی هستند. هواشناسی و آب‌شناسی با هم حوزه جدیدی به اسم آب و هواشناسی به وجود می‌آورند. تعامل بین جو زمین و اقیانوس‌ها بخشی از سیستم جو اقیانوسی است. هواشناسی در حوزه‌های مختلفی مثل ارتش، تولید انرژی، حمل و نقل، کشاورزی و ساخت و ساز کاربرد دارد. همچنین این علم در زندگی انسان‌ها اثر مستقیم دارد و بر این اساس شناخت دانش آب و هواشناسی می‌تواند به شناخت تفاوت‌های مکانی و جغرافیایی هم بیانجامد. از این رو آشنایی با مفاهیم و پایه‌های هواشناسی و همچنین عوامل اثر گذار در آنها می‌تواند بر دانش معلمان در آموزش جغرافیا اثر کیفی داشته باشد و آنان را با ویژگی‌های اصلی آب و هوای جهان و ایران آشنا کند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: آب و هوای کره زمین با تأکید بر ایران
نوع درس: نظری	نام درس به انگلیسی:
تعداد واحد: ۲	Earth's climate with an emphasis on Iran
تعداد ساعت: ۳۲	
شایستگی کلیدی: ck	اهداف یادگیری: در پایان این واحد دانشجو قادر خواهد بود:
درس پیشنهادی: ندارد	۱- اصول، مبانی و مفاهیم کلیدی هوا و هواشناسی را بیان کند.
استاد متخصص برای تدریس:	۲- انواع آب و هوا در کره زمین را تشخیص داده و بیان کند.
دکتری اقلیم‌شناسی	۳- ساختار جو زمین از نظر ترکیبات اتمسفری را تحلیل کند.

۴- عوامل اثرگذار در تعیین اقلیم یک مکان جغرافیایی را تعیین و در یک پروژه علمی طراحی کند. ۵- تغییرات اقلیمی را درک کرده و علل آن را مقایسه و تحلیل کند. ۶- انواع اقلیم ایران و اثرات مستقیم و غیر مستقیم آن را تحلیل کند. ۷- پراکندگی مکانی عناصر آب و هوایی را مقایسه کند.	
--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

در این واحد درسی فرصت‌های یادگیری برای دانشجویان کارشناسی ارشد جغرافیا عبارتند از:

- مطالعه محتوای مورد نظر درس ارائه شده
- بحث و تبادل نظر پیرامون مفاهیم پایه‌ای آب و هوای کره زمین و ایران
- کسب اطلاعات مورد نظر در خصوص انرژی تابشی و اثرات آن بر زمین
- آموزش عناصر مهم و پایه‌ای آب و هواشناسی جهان و ایران
- کسب دیتاهای مورد نیاز درس و تجزیه و تحلیل داده‌ها با توجه به تفاوت‌های مکانی و جغرافیایی
- کسب مهارت در خصوص اثرات اقلیمی بر زندگی جمعی و فردی بشر در نقاط مختلف زمین
- تحلیل انواع سیستم‌های نفوذی به مناطق جغرافیایی
- تحلیل اثرات سیستم‌های کم فشار و پر فشار آب و هوایی

محتوای درس:

فصل اول: کلیات آب و هواشناسی

- آب و هوا
- سیر تاریخی علم هواشناسی
- تقسیمات آب و هوایی

- دامنه گسترش اقلیم
- عنصرهای زمانی اثر گذار

فصل دوم: ترکیب و ساختار اتمسفر زمین

- تکامل ترکیب اتمسفر
- اجزای اتمسفر
- ساختار اتمسفر زمین

فصل سوم: تابش

- تابش خورشیدی
- تابش زمینی
- عوامل مؤثر در تابش
- ثابت خورشیدی
- تابش کلی

فصل چهارم: دما

- عوامل مؤثر بر دما
- روند روزانه دما
- مقایسه دمایی دو نیمکره

فصل پنجم: فشار

- ویژگی‌ها
- مراکز فشار حرارتی
- حرکات اتمسفری
- گردش عمومی هوا
- اصل چرخندگی

- اثر ارتفاعات و اقیانوس ها در بادهای غربی
- جریان های اقیانوسی
- گردش هوای منطقه ای و محلی

فصل ششم: رطوبت

- حالت های رطوبت در جو
- تبخیر و تعرق
- توزیع رطوبت
- تبدیل رطوبت به بارش
- مه
- ابر
- انواع ابر

فصل هفتم: بارش

- عوامل موثر در بارش
- چرخندگی
- همرفت
- ناهموازی ها و بارش
- توزیع بارش
- انواع بارش
- برفمرز
- خشکسالی

فصل هشتم: سیستم های سینوپتیک جوی

- مفهوم سینوپتیک

- توده‌های هوا
- جبهه و رودباد
- اغتشاشات منطقه برون حاره

فصل نهم: طبقه‌بندی اقلیم‌های جهانی

- طبقه‌بندی اقلیمی
- اصول طبقه‌بندی
- انواع طبقه‌بندی

فصل دهم: تغییرات اقلیمی جهان

- شواهد اقلیمی
- سیر تحول
- علل تغییرات

فصل یازدهم: اقلیم ایران

- انواع اقلیم ایران
- اثرات اقلیم‌های ایران
- عوامل کنترل کننده داخلی و خارجی اقلیم ایران
- عناصر مهم آب و هوایی ایران
- اقلیم و جمعیت ایران

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

این درس با توجه به نوع واحد نظری آن نیازمند تدریس با روش‌های سنتی و مدرن است، بر این اساس استاد مربوطه باید ضمن تسلط بر مباحث کلی این واحد درسی با استفاده از روش‌های سخنرانی و مشارکتی و همچنین استفاده از روش‌های یادگیری اکتشافی، بتواند ضمن انتقال کامل

مطلب به فراگیران از IT هم بهره ببرد و با نمایش نقشه‌ها و اسلایدهای مربوطه یادگیری پایدار را در ذهن فراگیران تعمیق بخشد.

۴. منابع آموزشی:

منبع اصلی:

- ۱- علیجانی بهلول، کاویانی محمدرضا (۱۳۹۳)؛ مبانی آب و هواشناسی، انتشارات سمت
- ۲- کیت بوشر (۱۳۹۰)؛ آب و هوای کره زمین جلد ۲، ترجمه علیجانی بهلول، انتشارات سمت
- ۳- کیت بوشر (۱۳۹۰)؛ آب و هوای کره زمین جلد ۱، ترجمه قائمی هوشنگ، انتشارات سمت

منابع فرعی:

- ۱- علیجانی بهلول (۱۳۹۴)؛ آب و هوای ایران، انتشارات پیام نور
- ۲- سلیقه، محمد (۱۳۹۵)؛ آب و هواشناسی سینوپتیک ایران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

پایگاه مطالعاتی:

- ۱- <http://jac.ui.ac.ir> فصلنامه آب و هواشناسی کاربردی
- ۲- <http://www.ims-jmas.net> نشریه هواشناسی و علوم جو
- ۳- <http://www.iranhydrology.net> بانک اطلاعات هواشناسی ایران

۵. راهبرد ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی آغازین: سنجش رفتار ورودی و اطلاعات علمی دانشجویان
- ✓ ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره
- ✓ ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره آزمون کتبی

سرفصل درس: بحران‌های اقلیمی با تأکید بر ایران

۱. معرفی درس و منطق آن:

بحران‌های اقلیمی از جمله یخبندان، خشکسالی، ریزگردها و ... هرساله در جهان و ایران خسارت‌های مالی و جانی فراوانی در بخش‌های مختلف کشاورزی، شهری، منابع آب، سلامت عمومی و ... بر جای می‌گذارد.

با توجه به اینکه رخداد مخاطرات و بحران‌های اقلیمی از ویژگی‌های اصلی اقلیم ایران به شمار می‌رود؛ به طور مسلم اولین قدم برای کاهش اثرات این مخاطرات در کشور، شناسایی کامل آنهاست تا با تحلیل صحیح آنها بتوان اقدامات عملی برای کاهش خسارات ناشی از آن را انجام داد. با توجه به اهمیت و نقش حساس بحران‌های اقلیمی، این درس به عمده‌ترین آنها می‌پردازد. ویژگی‌ها و روش‌های مطالعه آنها و همچنین فراوانی و اثراتی که این بحران می‌تواند بر پدیده‌های مختلف داشته باشد با تأکید بر ایران در این درس بررسی می‌شود.

با توجه به این اهمیت و نقش مهم این موضوع، آشنایی عمیق عموم شهروندان، به خصوص دانشجویان، دانش‌آموزان و معلمان با بحران‌های اقلیمی و اثرات گسترده و عمق آن، تدوین این درس در دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا امری کاملاً ضروری به نظر می‌رسد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: بحران‌های اقلیمی با تأکید بر ایران
نوع درس: نظری	نام درس به انگلیسی:
تعداد واحد: ۲	Climate Crises with an emphasis on Iran
تعداد ساعت: ۳۲	
شایستگی کلیدی: ck	اهداف یادگیری: در پایان این واحد دانشجو قادر خواهد بود:
درس پیشنهادی: ندارد	۱- درک جامعی از اقلیم شناسی داشته باشد.
استاد متخصص برای تدریس:	۲- تغییرات اقلیمی را درک کرده و علل آنرا مورد کنکاش قرار دهد.
دکتری اقلیم شناسی	۳- عوامل طبیعی اثرگذار در تغییرات و بحران‌های اقلیمی یک مکان جغرافیایی را تعیین کند.

۴- با انواع اقلیم ایران و علل تغییرات آن آشنا شده و تحلیل کند.	
۵- علل تغییر اقلیم و بحران‌های ناشی از آن در جهان و ایران را مقایسه کند.	
۶- چگونگی تغییرات اقلیمی جهان و ایران را از گذشته تاکنون تحلیل کند.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

در این واحد درسی فرصت‌های یادگیری برای دانشجویان کارشناسی ارشد جغرافیا عبارتند از:

- مطالعه محتوای مورد نظر درس ارائه شده
- بحث و تبادل نظر پیرامون مفاهیم پایه‌ای اقلیم کره زمین و ایران
- کسب اطلاعات مورد نظر در خصوص علل تغییرات اقلیمی و اثرات آن
- کسب اطلاعات مورد نیاز درس و تجزیه و تحلیل داده‌ها با توجه به تفاوت‌های مکانی و جغرافیایی
- کسب مهارت در خصوص اثرات تغییرات اقلیمی بر زندگی جمعی و فردی بشر در نقاط مختلف زمین
- تحلیل انواع تغییرات اقلیمی و علل آن در مناطق مختلف جغرافیایی
- تحلیل اثرات تغییرات اقلیمی بر پدیده‌های مختلف طبیعی و انسانی در مناطق مختلف جغرافیایی

محتوای درس:

فصل اول: تغییر اقلیم

- تعریف اقلیم
- تغییر اقلیم
- عوامل طبیعی موثر بر تغییر اقلیم
- عوامل انسانی موثر در تغییر اقلیم
- تغییر اقلیم در گذشته

- تغییرات اقلیمی در حال حاضر و در آینده

فصل دوم: خشکی و خشکسالی

- عناصر و عوامل موثر بر خشکسالی
- انواع خشکسالی
- خشکی و خشکسالی
- ویژگی های خشکسالی
- رابطه خشکسالی و لکه های خورشیدی
- شاخص های خشکسالی
- پیش بینی خشکسالی

فصل سوم: ال نینو- نوسان جنوبی

- وضعیت ال نینو
- وضعیت ال نینو
- آثار منفی پدیده ال نینو
- شاخص نوسان جنوبی
- دوره های وقوع ال نینو و رابطه آن با تغییرات و رخداد های غیر عادی اقلیمی

فصل چهارم: دماهای حدی

- تعریف و ویژگی های حدی
- تعیین آستانه دماهای حدی
- موج های گرما
- ویژگی های موج گرما و اثرات آن

فصل پنجم: موج گرما

- تعریف

- شناسایی
- ویژگی‌ها
- شدت
- تداوم و اثرات بر محیط و انسان

فصل ششم: توفان‌های تندری

- تعریف توفان‌های تندری
- علل توفان‌های تندری
- ویژگی‌ها و اثرات آنها
- پراکنش رخداد آنها در ایران

فصل هفتم: بادهای شدید

- تعریف
- ویژگی‌ها
- علل
- اثرات بر جنبه‌های مختلف محیط

فصل هشتم: بارش‌های حدی

- تعیین آستانه بارش حدی
- علل رخداد بارش‌های حدی
- بارش‌های سنگین
- اثرات بارش‌های حدی

فصل نهم: تگرگ

- ویژگی‌ها
- نحوه تشکیل تگرگ

- اثرات تگرگ بر انسان و محیط

فصل دهم: یخبندان

- تعریف یخبندان
- ویژگی های یخبندان
- انواع یخبندان
- عوامل موثر بر یخبندان
- شاخص های یخبندان و شدت یخبندان

فصل یازدهم: ریزگردها

- منشا ریزگردها
- عوامل موثر بر ریزگردها
- اثرات ریزگردها بر سلامت انسان، صنایع، کشاورزی، حمل و نقل و ...

فصل دوازدهم: جزایر حرارتی

- تعریف
- دلایل تشکیل جزایر حرارتی
- مقیاس و زمان تشکیل جزایر حرارتی
- روش های مطالعه جزایر حرارتی
- اثرات مختلف جزایر حرارتی

فصل سیزدهم: وارونگی دما

- تعریف
- انواع وارونگی دره ای
- تابشی، جبهه ای و ...
- ارتباط وارونگی و آلودگی در شهرهای بزرگ

فصل چهاردهم: آلودگی هوا

- تعریف آلودگی
- انواع آلودگی هوا
- اثرات مختلف آلودگی هوا بر انسان و محیط

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

این درس با توجه به نوع واحد آن نیازمند تدریس با تلفیقی از روش‌های سنتی و مدرن است، بر این اساس استاد مربوطه باید ضمن تسلط بر مباحث کلی این واحد درسی با استفاده از روش‌های سخنرانی و مشارکتی و همچنین استفاده از روش‌های یادگیری اکتشافی، بتواند ضمن انتقال کامل مطلب به فراگیران، با نمایش نقشه‌ها و اسلایدهای مربوطه یادگیری پایدار را در ذهن فراگیران تعمیق بخشد. استفاده از فیلم‌ها و کلیپ‌های مرتبط با موضوعات این درس و معرفی مدل‌های شناسایی این پدیده‌ها می‌تواند در آموزش مطلوب درس موثر باشد.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

۱- فرج زاده، منوچهر (۱۳۹۳)؛ مخاطرات اقلیمی ایران. انتشارات سمت

۲- گوهر دوست، اعظم و فریده عظیمی (۱۳۹۱)؛ بحران‌های اقلیمی. انتشارات مه‌زیار

سایر منابع:

۱- علیجانی بهلول، کاویانی محمد رضا (۱۳۹۳)؛ مبانی آب و هواشناسی، انتشارات سمت

۲- کیت بوشر (۱۳۹۰)؛ آب و هوای کره زمین جلد ۲، ترجمه علیجانی بهلول، انتشارات سمت

۳- کیت بوشر (۱۳۹۰)؛ آب و هوای کره زمین جلد ۱، ترجمه قائمی هوشنگ، انتشارات سمت

۴- علیجانی بهلول (۱۳۹۴)؛ آب و هوای ایران، انتشارات پیام نور

پایگاه‌های مطالعاتی:

۱- <http://climatology.ir> وب سایت جامع هوا و اقلیم ایران

۲- <http://clima.irimo.ir> فصلنامه پژوهش های اقلیم شناسی

۳- <https://ndmo.ir/Portal/Home> سازمان مدیریت بحران کشور

۴- <http://www.joem.ir/journa> دو فصلنامه علمی- پژوهشی مدیریت بحران

۵. راهبرد ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی آغازین: سنجش رفتار ورودی و اطلاعات علمی دانشجویان
- ✓ ارزشیابی فرآیندی: دو نمره به فعالیت دانشجو در جریان آموزش ها در طول نیمسال آموزشی اختصاص می یابد.
- ✓ ارزشیابی پوشه کار: سه نمره به ارایه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد.
- ✓ ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره آزمون کتبی

سرفصل درس: الگوها و روش‌های نوین در آموزش جغرافیا

۱. معرفی و منطق درس:

استفاده از رویکردهای خلاقانه برای درگیر کردن دانش آموزان، جایگزین شیوه‌های سنتی در آموزش و پرورش شده است با این حال همچنان موانع زیادی بر سر راه است. در سراسر جهان رویکردهای متفاوتی برای تجدید نظر در روش‌های آموزشی وجود دارد، رویکردهای نوین در آموزش و همچنین آموزش تخصصی جغرافیا بعنوان یک الگو و همچنین روش مدرن جایگاهی مهم را داراست و با توجه به این رویکردهای نوین می‌توان اثرات یادگیری را در دانشجویان بصورت کیفی افزایش داد. همچنین در فرآیند آموزش و یادگیری، بحث روش تدریس یا Teaching method یک موضوع خاص است که پرداختن به انواع آن و همچنین توان‌ها و نقاط ضعف هر یک از این روش‌های یادهی و یادگیری می‌تواند زمینه ساز توسعه کیفی آموزش‌های تخصصی در بین فراگیران گردد. از این رو در دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا درس الگوها و روش‌های نوین در آموزش جغرافیا می‌تواند به افزایش کمی و کیفی تجارب دانشجویان مقطع ارشد این رشته تخصصی کمک نموده و تغییرات بنیادی در عرصه آموزشی را فراهم سازد.

نام درس به فارسی: الگوها و روش‌های نوین در آموزش جغرافیا نام درس به انگلیسی: New patterns and methods in geography education	مشخصات درس نوع درس: نظری-عملی تعداد واحد: ۱+۱ع تعداد ساعت: ۴۸ شایستگی کلیدی: pck درس پیشنهادی: ندارد
اهداف یادگیری: در پایان این واحد دانشجو قادر خواهد بود: ۱- مفاهیم پایه‌ای تدریس و روش‌های تدریس را کسب نماید و در فعالیت‌های خود به کار گیرد. ۲- انواع الگوها و روش‌های نوین در آموزش جغرافیا آشنا شده و آنها را تحلیل کند.	استاد متخصص برای تدریس: دکتری برنامه‌ریزی درسی دکتری تخصصی جغرافیا با سابقه آموزش

۳- نقاط ضعف و قوت هریک از الگوهای نوین آموزشی را مقایسه کند.

۴- تجربیات جهانی در خصوص الگوهای مدرن را ارزیابی کند.

۵- با انتخاب یک روش نوین در کلاس به تمرین آموزشی بپردازد.

۶- نتایج علمی هریک از الگوهای مدرن و اثرات جانبی آنها در امر یاددهی و یادگیری را تحلیل کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

انتظار می‌رود دانشجو در این درس با فرصت‌های یادگیری ذیل آشنا گردد:

- آشنایی با محتوای درس ارائه شده
- آشنایی با اهداف و ضرورت‌های تمرین الگوهای مدرن آموزشی
- تحقیق و بررسی انواع روش‌های مدرن آموزشی
- مقایسه محتوایی روش‌های سنتی و مدرن
- کشف نقاط فرصت و تهدیدهای روش‌های مدرن
- تمرین روش‌های مدرن در حوزه آموزشی تخصصی جغرافیا
- پیاده سازی الگوهای مدرن آموزشی به همراه هدایت و راهنمایی استاد مربوطه
- کشف نتایج جدید از بکارگیری الگوهای مدرن آموزشی در جغرافیا
- بررسی اثرات استفاده از الگوهای مدرن در آموزش جغرافیا

محتوای درس:

فصل اول: آشنایی با مفاهیم و کلیات الگوها و روش‌های آموزش

- مفاهیم و تعاریف پایه
- انواع الگوهای آموزشی
- نقش الگوها در یاددهی و یادگیری

- ضرورت‌های استفاده از الگوها در امر آموزش

فصل دوم: الگوی آموزش بدون مرز در جغرافیا (LWF)

- معرفی و سابقه عملیاتی مدل (LWF)
- کشورهای موفق در زمینه آموزش
- مراحل کار
- محاسن و معایب
- نقش الگو در یاددهی یادگیری مطلوب
- کاربردهای تخصصی در آموزش جغرافیا

فصل سوم: الگوی مبتنی بر فناوری‌های جدید در آموزش جغرافیا

- معرفی الگو
- مراحل اجرایی الگو
- شیوه‌های آموزش
- محاسن و معایب
- کاربردهای تخصصی در آموزش جغرافیا

فصل چهارم: روش آموزش بر پایه کارآفرینی در جغرافیا

- نقش جغرافیا در کار آفرینی
- تاریخچه مدل در آموزش
- تجربیات و دیدگاه‌های جهانی مدل
- مراحل اجرا
- مزایا و معایب مدل
- کاربردهای تخصصی در آموزش جغرافیا

فصل پنجم: آموزش بر پایه دیسپلین محور در آموزش جغرافیا

- معرفی دیدگاه
- مبانی دیدگاه دیسیپلین محور
- مراحل اجرای الگو
- مزایا و معایب
- کاربرد مدل دیسیپلین محور در جغرافیا

فصل ششم: الگوی آموزشی کاوشگری در جغرافیا

- تاریخچه و مفاهیم روش کاوشگری
- مراحل پنجگانه مدل کاوشگری
- مزایا و معایب
- کاربرد مدل در آموزش جغرافیا

فصل هفتم: الگوی آموزش گروهی در جغرافیا

- کلیات و مفاهیم الگوی آموزش گروهی
- مراحل الگوی گروهی (ده گانه)
- مزایا و معایب
- کاربرد مدل در آموزش جغرافیا

فصل هشتم: الگوی آموزشی بر پایه بازدید علمی در جغرافیا

- بیان کلیات و تاریخچه الگوی بازدید علمی
- انواع گردش علمی
- مراحل گردش علمی
- محاسن و معایب بازدید علمی
- محدودیت‌های بازدید علمی
- وظایف معلمان و شاگردان در بازدید علمی

- کشورهای موفق در تجربیات این الگو
- کاربرد مدل در آموزش جغرافیا

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

استاد مربوطه در این درس می‌تواند بر اساس نوع الگو و روش موجود برای تدریس از الگوهای متنوعی بهره‌برد که توصیه می‌گردد؛ در هر جلسه ضمن تبیین کامل الگوی مدرن، دانشجویان را درگیر امر یاد دهی - یادگیری نماید. از این رو رویکردهای تدریس این درس به شرح ذیل پیشنهاد می‌گردد:

- روش مبتنی بر سخنرانی
- روش مبتنی بر It
- روش مبتنی بر بحث و بررسی

۴. منابع آموزشی:

منابع اصلی:

- ۱- جویس بروس کالهن، امیلی و هاپیکینز، دیوید ترجمه مهر محمدی، محمود و عابدی لطفعلی (۱۳۹۱)؛ الگوهای یادگیری ابزارهایی برای تدریس. انتشارات سمت
- ۲- حاجی اسحاق، سهیلا (۱۳۹۰)؛ آموزش راههای یادگیری. تهران موسسه کورش
- ۳- جویس بروس کالهن، امیلی و هاپیکینز، دیوید ترجمه محمدرضا بهرنگی (۱۳۸۳)؛ الگوهای تدریس ۲۰۰۰، نشر کمال تربیت

منبع فرعی:

- ۱- شعبانی، حسن (۱۳۸۲)؛ مهارت‌های آموشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس) انتشارات سمت

پایگاه اطلاعاتی:

- ۱- <http://jsr-e.khuisf.ac.ir> فصلنامه پژوهش در برنامه ریزی درسی
- ۲- <http://www.icsajournal.ir> دوفصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی

۵. راهبرد های ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی آغازی: آزمون‌های آمادگی
- ✓ ارزشیابی تکوینی: انجام عملکرد در موقعیت و ارائه گزارش، ارائه نمونه کار و آزمون‌های کتبی و رایانه‌ای
- ✓ ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی ۱۰ نمره، پروژه عملی در قالب کنفرانس و پوشه کار ۱۰ نمره

۱. معرفی درس و منطق آن:

آشنایی با قوانین و روش‌های تهیه گزارش‌های علمی یکی از گام‌های موثر در دوره کارشناسی ارشد برای ورود به بحث تحقیق و بررسی علمی است؛ از این رو دانشجویان کارشناسی ارشد رشته آموزش جغرافیا موظف به گذراندن دو واحد درسی به نام سمینار می‌باشند. هدف از گذراندن واحد درسی این است که دانشجویان ارشد آموزش جغرافیا بتوانند گزارش نویسی را فرا گرفته و مهارت خود را در این زمینه ارتقاء دهند. درس سمینار با این هدف، توانایی استانداردسازی آرایه‌های کتبی و شفاهی دانشجویان ارشد آموزش جغرافیا را برعهده دارد و از این طریق در حین تحصیل و بعد از تحصیل به مهارت افزایی دانشجویان کمک می‌نماید. سمینار، درسی است که مهارت علمی و فنی دانشجو را افزایش داده و به فرمت‌سازی و استانداردسازی گزارش‌های کتبی و شفاهی منتهی می‌گردد.

نام درس به فارسی: سمینار در مسائل آموزش جغرافیا	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Seminar in Geography Education Issues :	نوع درس: نظری-عملی
	تعداد واحد: ۱+۱ع
	تعداد ساعت: ۴۸
اهداف یادگیری: در پایان این واحد دانشجو قادر خواهد بود.	شایستگی کلیدی: PCK
۱- اصول پروپوزال نویسی به صورت علمی آشنا شده و در فعالیت-های خود به کار گیرد.	دروس پیشنهادی: ندارد
۲- از طریق مشارکت و سخنرانی نظرات مختلف صاحب‌نظران را تبیین و تحلیل کند.	استاد متخصص برای تدریس:
۳- در مباحث اساسی کلاس درس مشارکت جدی داشته و بتواند پروژه تحقیقی خود را تعیین و عملیاتی نماید.	دکتری تخصصی آموزش جغرافیا
	دکتری تخصصی جغرافیا

۴- اجزاء و ساختار یک گزارش علمی دقیق را فرا گرفته و عملیاتی نماید.	
۵- شیوه و چگونگی تولید محتوای گزارش سمینار از طریق کامپیوتر و ارائه در کلاس را فرا گرفته و به اجرا درآورد.	

۲- فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

در این واحد درسی فرصت‌های یادگیری به شرح ذیل خواهد بود:

- مطالعه محتوای درسی ارائه شده
- مشارکت در بحث‌های انتخاب شده برای گزارش نویسی استاندارد و علمی
- انتخاب یک موضوع با مشارکت و راهنمایی استاد مربوطه
- تمرین گزارش نویسی کتبی
- تمرین ارائه گزارش شفاهی در کلاس درس
- کنترل کیفی گزارش سمینار درسی
- تسلط بر شیوه سخنرانی در کلاس درس

محتوای درس :

فصل اول

- تشریح موضوع درس سمینار و اهداف کاربردی آن

فصل دوم

- تبیین ابعاد درس سمینار و ضرورت بررسی آن

فصل سوم

- آموزش نحوه اجرای درس سمینار و تعیین موضوعات سخنرانی

فصل چهارم: آموزش ارائه گزارش کتبی شامل:

- کنترل کیفی گزارش
- اجزاء و ساختار گزارش
- فرمت محتوای گزارش
- طول گزارش
- واژه‌های خارجی متن فارسی
- پاورقی‌ها
- فرمول‌ها و روابط
- معرفی علائم و متغیرهای متن
- جداول
- شکل‌ها و نمودارها
- نتیجه‌گیری
- منابع

فصل پنجم: ارائه شفاهی سمینار شامل:

- ساختمان‌دی ارائه
- خصوصیات ارائه‌کننده
- شیوه سخنرانی ارائه‌کننده

فصل ششم: نحوه تهیه منابع و مآخذ

- منابع فارسی
- منابع لاتین

۳. راهبردهای تدریس:

این درس از راهبرد تخصصی سخنرانی و کنفرانس و همچنین راهبرد تدریس مبتنی بر IT بهره می-برد که استاد متخصص رشته آموزش جغرافیا باید آنرا به دانشجویان آموزش دهد. همچنین استاد متخصص باید چگونگی مشارکت حداکثری دانشجویان را در مباحث گروهی آموزش داده و فراهم بیاورد. همچنین استاد مربوطه با استفاده از مقالات و سخنرانی‌های صاحب‌نظران بر حسب موضوع تعیین شده در طول نیمسال تحصیلی کلاس را هدایت می نماید و به دانشجویان نحوه نگارش پروپوزال علمی را آموزش می دهد و دانشجویان ملزم هستند به همراه استاد مربوطه در همایش ها و کنفرانس ها و علی الخصوص جلسات دفاعیه کارشناسی ارشد و دکتری بصورت گروهی شرکت نمایند.

۴. منابع آموزشی:

منابع اصلی:

- ۱- پاک نهاد، مهدی (۱۳۹۵)؛ تکنیک‌های طلایی در پروپوزال نویسی (راهنمای کاربردی نگارش پروپوزال دانشگاهی، نشر کتاب سرا
- ۲- کریمی محمد، دیده بان محمد حسین (۱۳۹۳)؛ آموزش کاربردی نگارش پروپوزال و سمینار، نشر آتی نگر
- ۳- عباسی اسفنجانی، حسین (۱۳۹۱)؛ آشنایی با انجام پروژه های تحقیقاتی و ارائه سمینار، نشر فروش

منابع فرعی:

- ۴- علیزاده مالک، سعید (۱۳۹۷)؛ الفبای گزارش نویسی، تهران: نشر تی آرا
- ۵- فراهانی، ابوالفضل؛ فراهانی، علی و مینا فراهانی (۱۳۹۷)؛ اصول گزارش نویسی. انتشارات ارشک

پایگاه مطالعاتی:

۱- <http://academics.ui.ac.ir> وب سایت دانشگاه اصفهان

۲- <http://fte.azad.ac.ir/fa/regulation> مجتمع فنی و مهندسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد

تهران جنوب

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی آغازین: رفتارهای ورودی و آزمون آمادگی
- ✓ ارزشیابی تکوینی: سنجش عملکردی و کنفرانس
- ✓ ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره آزمون کتبی و ۱۰ نمره پروژه‌ها و تکالیف ارائه شده

۱. معرفی درس و منطق آن:

در تعریفی ساده، جغرافیای فرهنگی دانشی است که ارتباط و تعامل متقابل دو حوزه فرهنگ و فضای جغرافیایی را بررسی می‌نماید. این مبحث یکی از حوزه‌های تخصصی علوم جغرافیایی است که دیدگاه‌های گوناگون برنامه‌ریزی را در حوزه انسانی مطرح می‌کند. از نظر زمانی، با نزدیک شدن به اواخر قرن بیستم، بویژه بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، موضوع فرهنگ در مطالعات علوم جغرافیایی از اهمیت فزاینده‌ای برخوردار شد. قبل از آن، در تبیین علل و چگونگی ظهور توسعه، صرفاً مباحث اقتصادی و یا سیاسی - ایدئولوژیک مطرح بود؛ اما اکنون مباحث فرهنگی نقش پررنگ‌تری در تبیین سیر تکامل توسعه در جوامع مختلف یافته است. به این ترتیب، کارکردهای فرهنگی جوامع در تلفیق با اراده نهادهای تصمیم‌گیر دائماً نوع خاصی از مکان‌ها و فضاهای جغرافیایی را متجلی می‌سازد و برنامه‌ریزی فضایی با توجه به آینده‌نگری و تصمیم در راستای ایجاد تغییر مطلوب در فضا و محیط جغرافیایی، بوسیله نهادهای تصمیم‌گیر با اتکا به مستندات و فرایندهای فرهنگی و هویتی معنا می‌یابد.

با توجه به این اهمیت و جایگاه بی‌نظیر، آشنایی عمیق نسل جوان، به خصوص دانشجویان، دانش‌آموزان و معلمان با ادبیات جغرافیای فرهنگی و نیز عمق، غنا و کم و کیف منابع و ذخایر فرهنگی ایران و اسلام از طریق تدوین این درس در دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا امری بدیهی و کاملاً ضروری به نظر می‌رسد.

نام درس به فارسی: جغرافیای فرهنگی	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: <i>Cultural geography</i>	نوع درس: نظری
	تعداد واحد: ۲

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- مهمترین مفاهیم و ویژگی های فرهنگی تولید شده در قلمروهای تمدنی و مسائل مربوط به آن را بیان نماید. ۲- مهمترین عناصر و ویژگی های جغرافیای فرهنگی ایران آشنا شده و اهمیت آنرا تحلیل کند. ۳- مهمترین کانون ها و مراکز تولید فرهنگ در جهان را با یکدیگر مقایسه کند. ۴- مفاهیم پایه و اصلی در جغرافیای فرهنگی را آموزش داده و به دیگران منتقل نماید. ۵- مدلی عملی از مهندسی و آمایش فرهنگی یک فضای مشخص جغرافیایی ارائه دهد.	تعداد ساعت: ۳۲ شایستگی کلیدی: CK دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: دکترای تخصصی جغرافیا
---	---

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

طی این درس فرصت های یادگیری فراهم می شود تا دانشجویان ابتدا با مفهوم، اجزا و عناصر فرهنگ آشنا شده و روش شناسی مطالعات مربوط به جغرافیای فرهنگی را فرا گیرند. سپس ارتباط فرهنگ را با دیگر مولفه ها هم در سطح جهان و هم در ایران درک کنند و نهایتاً توان خود را در زمینه مهندسی و آمایش فرهنگی فضاها و جغرافیایی به نمایش بگذارند. بنابراین سرفصل های زیر برای این درس در نظر گرفته شده است:

محتوای درس:

- مفهوم فرهنگ
- اجزا و عناصر فرهنگ
- روش تحقیق در جغرافیای فرهنگی

- مفاهیم پایه در جغرافیای فرهنگی (پخش فرهنگی - بوم شناسی فرهنگی - ادراک محیطی - درهم تنیدگی فرهنگی - چشم انداز فرهنگی - قلمرو فرهنگی - ژئوپلیتیک فرهنگی - ژئوکالچر - اقلیت فرهنگی)
- نسبت فرهنگ با فضا
- نسبت فرهنگ با دین
- نسبت فرهنگ با محیط زیست
- فلسفه جغرافیای فرهنگی
- جغرافیای تاریخی فرهنگ
- جهانی شدن و جغرافیای فرهنگی
- مهندسی و آمایش فرهنگی فضا
- فرهنگ و رسانه
- فرهنگ و قدرت
- منازعات فرهنگی
- کانون ها و قلمروهای فرهنگی در جهان
- تعامل و تبادل فرهنگی میان قلمروهای جغرافیایی
- قلمروهای فرهنگی در ایران
- عناصر و ویژگی های جغرافیای فرهنگی ایران

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

در این درس ابتدا استاد مربوطه، هر یک از سرفصل های ارایه شده را معرفی و طرح موضوع می کند. اسلایدهای مربوطه را نمایش می دهد و سپس فرآیند آموزش با پرسش و پاسخ و بحث و گفتگو بین استاد و دانشجویان ادامه می یابد. دانشجویان موظف می شوند هر کدام یک موضوع مرتبط با درس را انتخاب کرده و پس از تحقیق و مطالعه کتابخانه ای و میدانی، نتایج آنرا در قالب سمینار به کلاس ارائه کنند.

علاوه بر این برای آشنایی با عناصر و جلوه‌های جغرافیای فرهنگی ایران و با توجه به اهمیت آموزش‌های عملی تکمیلی، انجام یک سفر علمی یک تا سه روزه پیشنهاد می‌شود.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

۱- لشکری تفرشی، احسان و احمدی، سید عباس (۱۳۹۵). اصول و مبانی جغرافیای فرهنگی. تهران:

سمت

۲- کرنک، مایک (۱۳۸۳). جغرافیای فرهنگی، ترجمه مهدی قره خلو، تهران: سمت.

منابع فرعی:

۱- جردن، تری و راونتری، لستر (۱۳۸۰)، مقدمه‌ای بر جغرافیای فرهنگی، ترجمه سیمین تولایی و

محمد سلیمانی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.

۲- جرارد، دلاتی (۱۳۸۶)، دانش در چالش، تهران: پژوهشکده مطالعات اجتماعی و فرهنگی.

۳- فاضلی، نعمت‌ا... (۱۳۸۶)، مدرن یا امروزی شدن فرهنگ ایران، تهران: پژوهشکده مطالعات

فرهنگی و اجتماعی.

۴- براتی، ناصر (۱۳۸۲)، زبان، تفکر و فضا، تهران: سازمان شهرداری‌های کشور.

۵- Lxang, Mike. (۱۹۹۸). Cultural Geography. London: Routledge.

۶- Rubenstein, James. (۱۹۸۹). The Cultural Landscape. Oxford & ohio: Merrill Publishing Company.

پایگاه‌های اطلاعاتی:

۱- <http://www.jicr.ir> فصلنامه علمی پژوهشی تحقیقات فرهنگی ایران

۲- <http://jcsc.iaocsc.ir> فصلنامه مطالعات فرهنگی و ارتباطات

۳- <http://www.culturalrelation.ir> فصلنامه مطالعات روابط فرهنگی بین‌المللی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی تکوینی: (۵ نمره)
- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه‌های تعریف شده توسط استاد
- سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی
- سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیت‌های کلاسی،
کنفرانس و ارائه‌های کلاسی
- ✓ ارزشیابی پایانی: (۱۵ نمره)
- کتبی: ارزشیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده

سرفصل درس: هویت جغرافیایی با تأکید بر ایران

۱. معرفی درس و منطق آن:

هویت در حقیقت بیانگر وابستگی و تعلقات افراد است. هویت مرز پذیر و جغرافیا محور است. سرحدات مشخص و فضای جغرافیایی مشخصی دارد. در این صورت بسیاری مزایا و امتیازات به شخصی تعلق می گیرد که شهروند کشور شمرده شود.

روشن است که در میان مولفه های عمومی هویت ساز مثل زبان مشترک، دین واحد، تاریخ کهن، ساختار سیاسی یکسان و ... سرزمین مشترک یا قلمرو جغرافیایی مشخص از اهمیت و جایگاه بالایی برخوردار است و از حیث اثر گذاری پشستاز است. بنابراین در کشورهای مختلف، دست اندرکاران امر آموزش حداکثر تلاش خود را می کنند تا با تقویت عناصر و عوامل جغرافیایی هویت ساز، انسجام و همبستگی ملی را ارتقا داده و پیوستگی سرزمینی و تمامیت ارضی را حفظ نمایند. در ایران نیز برای مدیریت نیروها و جریان های واگرا، این ضرورت روزه روز بیشتر احساس می شود تا مبانی جغرافیایی هویت ملی و دینی تقویت شود. بدین منظور درس هویت جغرافیایی با تأکید بر ایران برای برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا در نظر گرفته شده است.

نام درس به فارسی: هویت جغرافیایی با تأکید بر ایران	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: <i>Geographic identity with emphasis on Iran</i>	نوع درس: نظری
اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
۱- انواع هویت، مولفه های هویت ساز و جایگاه بی نظیر هویت جغرافیایی در ایجاد همبستگی ملی و انسجام اجتماعی را بیان کند.	تعداد ساعت: ۳۲
۲- بنیادهای هویت ملی در ایران را بشناسند و آنها را سطح بندی کند.	شایستگی کلیدی: CK
۳- نمونه ای از تأثیر جهانی شدن بر هویت ملی ایران را در کلاس ارائه کند.	دروس پیشنهادی: ندارد
	استاد متخصص برای تدریس:
	دکتری تخصصی جغرافیا

۴- نقاط قوت و ضعف فرهنگ سیاسی ملت ایران متأثر از هویت جغرافیایی را مشخص و تحلیل کند.

۵- فرایند چگونگی نقش آفرینی هویت جغرافیایی در زمینه عضویت کشورها در سیستم‌ها و سازمان‌های منطقه‌ای را تبیین و تشریح کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

طی این درس فرصت‌های یادگیری فراهم می‌شود تا دانشجویان ابتدا با مفهوم، تعریف و انواع هویت آشنا شده و روش‌شناسی مطالعات مربوط به هویت را فرا گیرند. آنها در این درس فرا خواهند گرفت که چگونه عوامل و عناصر جغرافیایی نظیر سرزمین، مرز، حکومت، تاریخ، فرهنگ، نام‌های جغرافیایی، نمادهای جغرافیایی و ... در ایجاد و شکوفایی هویت ملی کشورها ایفای نقش می‌کنند. آنها این فرصت را خواهند داشت که به تبیین نقش هویت جغرافیایی کشورها از جمله ایران در بحث عضویت در سیستم‌ها و سازمان‌های منطقه‌ای بپردازند. بنابراین سرفصل‌های زیر برای این درس در نظر گرفته شده است:

محتوای درس:

- مفهوم و تعریف هویت
- انواع هویت
- هویت مکانی، هویت فضایی، هویت جغرافیایی و هویت ملی
- هویت ملی و جغرافیا
- عوامل و مولفه‌های هویت ساز جغرافیایی (سرزمین - مرز - حکومت - تاریخ - فرهنگ - نام‌های جغرافیایی - نمادهای جغرافیایی و ...)
- جغرافیا و هویت مکانی در عصر جهانی شدن

- هویت جغرافیایی، سرچشمه عضویت کشورها در سیستم‌ها و سازمان‌های منطقه‌ای
- بنیادهای هویت ملی در ایران و سطح‌بندی آنها
- هویت مکانی و نقش آن در تبلور هسته مدنی ایران
- بنیادهای جغرافیایی فرهنگ ایرانی
- جنبه‌های جغرافیایی هویت ایرانی
- جهانی شدن و تاثیر آن بر هویت ملی ایران
- ساختار فضایی ملت در ایران
- ویژگی‌های فرهنگ سیاسی و اجتماعی ایرانیان

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

آموزش این درس با روش اکتشافی و از طریق حل مساله انجام می‌شود. انجام بحث و گفتگو و مشارکت دانشجویان در مباحث کلاس ضرورت دارد. علاوه بر این دانشجویان موظف می‌شوند هر کدام یک موضوع مرتبط با درس را انتخاب کرده و پس از تحقیق و مطالعه کتابخانه‌ای و میدانی، نتایج آنرا در شکل سمینار به کلاس ارائه کنند.

ترسیم مدل‌های گرافیکی در مورد مقایسه سیستم‌های منطقه‌ای که هر کشور در آن عضو است و میزان نقش هویت جغرافیایی در این مساله می‌تواند به درک بهتر محتوای این درس کمک کند. استادان محترم می‌توانند برای تدریس محتوا و همچنین سرفصل‌های مشخص شده است از روش‌های دیگر و متناسب با کلاس درس و همچنین شرایط درسی استفاده نمایند.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

- ۱- حافظ‌نیا، محمد رضا (۱۳۹۷). جغرافیای سیاسی ایران. چاپ نهم. تهران: سمت
- ۲- حافظ‌نیا، محمد رضا و کاوندی کاتب، ابوالفضل (۱۳۹۶). علل پیدایش و بقای کشور ایران. تهران: سمت

۳- مجتهدزاده، پیروز (۱۳۷۹). ایده‌های ژئوپلیتیک و واقعیت‌های ایرانی. تهران: نشر نی

منابع فرعی:

۱- قالیباف، محمد باقر و پوینده، محمد هادی (۱۳۹۰). تبیین جغرافیایی بنیادهای هویت ملی ایران

(مورد: ایران). فصلنامه مطالعات ملی. سال دوازدهم. شماره اول

۲- مصلی نژاد، عباس (۱۳۸۶). فرهنگ سیاسی ایران. تهران: فرهنگ صبا

۳- نصری، قدیر (۱۳۸۶). مبانی هویت ایرانی. تهران: تمدن ایرانی

پایگاه‌های مطالعاتی:

۱- <http://www.jicr.ir> فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران

۲- <http://rjnsq.ir> فصلنامه مطالعات ملی

۳- <https://jqp.ut.ac.ir> فصلنامه سیاست دانشگاه تهران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

✓ ارزشیابی تکوینی: (۵ نمره)

- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه‌های تعریف شده توسط استاد

- سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی

- سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیت‌های کلاسی، کنفرانس و

ارایه‌های کلاسی

✓ ارزشیابی پایانی: (۱۵ نمره)

- کتبی: ارزشیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده

سرفصل درس: مکاتب و نظریه‌های جغرافیایی

۱. معرفی درس و منطق آن:

امروزه ضرورت و علل پرداختن به اندیشه‌ها، دیدگاه‌ها و مکاتب فلسفی و اجتماعی در مطالعات جغرافیایی بر همگان آشکار شده است. نخستین فایده این مباحث جلوگیری از سطحی نگری و غفلت از واقعیت‌ها و حقایق زندگی بشری است. در دنیای جدید و پیچیده پیش رو، هیچ راه گریزی نیست جز مجهز شدن به قدرت اندیشه و خردورزی در تحلیل موضوعات جغرافیایی بویژه تعقل انتقادی. چرا که حقایق و واقعیت‌های جغرافیایی بدون شناخت و تحلیل‌های نظری، فلسفی و اجتماعی - سیاسی قابل مطالعه و تحلیل بنیادی نیستند. بنابراین برای بهبود شرایط زندگی انسان‌های امروز، مرزهای دانش و قلمرو علوم شکسته شده و جغرافیا به دلیل ماهیت بین رشته‌ای بیش از دیگر علوم نیازمند بهره‌گیری از نظریه‌ها و مکاتب فلسفی و اجتماعی و اندیشه‌های بنیادی است. با توجه به این اهمیت، درس مکاتب و نظریه‌های جغرافیایی به میزان دو واحد در برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا گنجانده شده است.

نام درس به فارسی: مکاتب و نظریه‌های جغرافیایی	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: <i>geographic Schools & theories</i>	نوع درس: نظری
اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
۱- با مکتب‌های مختلف جغرافیایی بر اساس توالی تاریخی آنها آشنا شده و آنها را تحلیل کند.	تعداد ساعت: ۳۲
۲- اندیشه‌های گوناگون جغرافیایی را بر حسب نوع و کارکرد آنها در نگرش به مسائل انسان با یکدیگر مقایسه نماید.	شایستگی کلیدی: CK
۳- از طریق آگاهی و تسلط بر مکاتب جغرافیایی، برخی از آنها را برای عملیاتی شدن در بستر جغرافیای ایران به طور مستدل گزینش کند.	دروس پیشنهادی: ندارد
	استاد متخصص برای تدریس: دکتری تخصصی جغرافیا

۴- در حد توان نسبت به نقد اندیشه‌ها و نظریات موجود اقدام کند و ایده‌های جدیدی را مطرح نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

طی این درس فرصت‌های یادگیری فراهم می‌شود تا دانشجویان با انواع مکاتب جغرافیایی آشنا شده و روش یادگیری، تحلیل و آموزش و نیز شیوه انجام تحقیقات درباره آنها را فرا گیرند. با مقایسه اندیشه‌های جغرافیایی مختلف بهترین و مناسب‌ترین آنها را برای توسعه ایران در آینده پیگیری نمایند. در این درس سرفصل‌های زیر در نظر گرفته شده است:

محتوای درس:

الف) مکاتب جغرافیایی

- مکتب محیطی
- مکتب امکان‌گرایی
- مکتب ناحیه‌ای و کرولوژیک
- مکتب چشم‌انداز
- مکتب فضایی
- مکتب رفتاری
- مکتب ربطی (روابط متقابل)
- مکتب ساختاری
- مکتب انتقادی
- مکتب انسانگرایی
- مکتب کارکردی

ب) اندیشه‌های جغرافیایی

- جغرافیای پوزیتیویستی
- جغرافیای رئالیستی
- جغرافیای پدیداری
- جغرافیای رادیکالیستی
- جغرافیای پراگماتیستی
- جغرافیای اگزیستانسیالیستی
- جغرافیای ایده‌آلیستی
- جغرافیای داروینیستی
- جغرافیای لامارکیستی
- جغرافیای مارکسیستی
- جغرافیای لیبرالیستی
- جغرافیای آنارشیکستی
- جغرافیای بنیادگرایی دینی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

فرآیند تدریس در این درس به صورت مراحل زیر انجام می‌شود:

- معرفی اجمالی یکی از اندیشه‌ها یا مکاتب بوسیله مدرس
- اظهار نظر و بحث و گفتگوی دانشجویان درباره آن
- طبقه‌بندی نقاط قوت، ضعف، اشکالات، نمونه‌ها، مصادیق، مثال‌ها و ...
- جمع‌بندی نهایی و نتیجه‌گیری
- ارزیابی میزان تطابق هر مکتب یا نظریه با شرایط ایران

انجام تحقیق کلاسی و ارائه سمینار به کلاس توسط دانشجویان می‌تواند به درک بهتر مطالب این

درس کمک کند.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

- ۱- شکویی، حسین (۱۳۹۲). اندیشه‌های نو در فلسفه جغرافیا (جلد ۱). تهران: گیتاشناسی
- ۲- شکویی، حسین (۱۳۹۴). فلسفه‌های محیطی و مکتب‌های جغرافیایی (جلد دوم). تهران: گیتاشناسی

منابع فرعی:

- ۱- بلانت و ویلس (۱۳۸۸). دگراندیشی در فلسفه جغرافیا. ترجمه حسین حاتمی نژاد. تهران: دانشگاه تهران

- ۲- Husain, Majid. (۱۹۹۵). Evolution of Geographical Thought. New Delhi: Rawat Publication.

پایگاه‌های مطالعاتی:

- ۱- <http://geography.journals.iau-garmsar.ac.ir> فصلنامه علمی - پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

✓ ارزشیابی تکوینی: (۵ نمره)

- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه‌های تعریف شده توسط استاد
 - سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی
 - سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیتهای کلاسی، کنفرانس و
- ارایه‌های کلاسی

✓ ارزشیابی پایانی: (۱۵ نمره)

- کتبی: ارزشیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده.

سرفصل درس: مسائل محیط زیست جهان و ایران

۱. معرفی درس و منطق آن:

طبیعت و محیط زیست، موهبتی خداوندی است که از مجموعه موجودات، منابع و عوامل و شرایط هماهنگی که در اطراف هر موجود زنده وجود دارد و ادامه حیات به آن وابسته است به وجود می آید. اهمیت حفظ محیط زیست و نقش آن در زندگی بشر بر کسی پوشیده نیست. اهتمام به محیط زیست و حفظ منابع طبیعی و استفاده درست و انتقال آنها به نسل‌های آینده از ضروریات غیر قابل انکار است. از طرفی محیط زیست در جهان امروز مورد تهدید جدی قرار گرفته است. بنابراین مشارکت عمومی مردم و دولت‌ها برای کاهش آسیب‌ها و تأثیرات مخرب زیست محیطی که بالطبع بر زندگی انسان نیز اثرگذار است ضروری به نظر می‌رسد. در غیر این صورت دور از انتظار نیست که محیط زندگی انسان مورد آسیب‌های مختلف قرار گیرد و آسیب به محیط زیست نیز به نوبه خود زنجیره حیات را دچار آسیب‌های جبران‌ناپذیری خواهد کرد.

با توجه به این اهمیت و حساسیت و تأثیر غیر قابل انکار مسائل محیط زیست و لزوم آشنایی دانشجویان، دانش‌آموزان و معلمان با این مقوله، تدوین این درس در دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا لحاظ شد تا گامی باشد در راستای جلوگیری از شکنندگی بیشتر محیط زیست و تداوم پایداری آن.

نام درس به فارسی: مسائل محیط زیست جهان و ایران	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی:	نوع درس: نظری
<i>Environmental Issues of the World and Iran</i>	تعداد واحد: ۲

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- مهمترین مسائل محیط زیست جهان و ایران را بیان کند. ۲- راهکارهایی برای جلوگیری از تخریب و تضعیف بیشتر محیط زندگی انسان‌ها پیشنهاد دهد. ۳- مهمترین مسائل محیط زیست را در جهان امروز و تحت تأثیر جهانی شدن اطلاعات و ارتباطات تحلیل کند. ۴- مدل‌هایی از برنامه‌ریزی و مدیریت برای پایداری محیط زیست ارائه کند. ۵- به مهمترین چالش‌های محیط زیست ایران آگاهی پیدا کرده و دلایل آنها را ریشه‌یابی کند.	تعداد ساعت: ۳۲ شایستگی کلیدی: CK دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: دکتری تخصصی جغرافیا
--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

طی این درس فرصت‌های یادگیری فراهم می‌شود تا دانشجویان با مفهوم و تعریف محیط زیست آشنا شده و مهمترین بنیادهای زیستی و نقش هر کدام در زندگی بشر را درک کنند. آنها این فرصت را خواهند داشت که طی مباحث کلاسی این درس، مهمترین چالش‌های محیط زیست ایران را مرور کرده و راهکارهایی برای کم کردن اثرات منفی آنها پیشنهاد دهند. برای این درس سرفصل‌های زیر در نظر گرفته شده است:

محتوای درس:

- مفهوم و تعریف محیط زیست
- محیط زیست و جغرافیای زیستی
- بنیادهای زیستی (آب، خاک، فضا، منابع، انرژی، آب و هوا)
- محیط در قلمرو علوم مختلف

- محیط زیست و انواع آن؛ الف- فیزیکی (دریاچه‌ها، جنگل‌ها، نواحی کوهستانی، دریاها و ...)، ب- انسان ساخت (شهر، روستا، سیستم‌های زراعی، محیط‌های فرهنگی و اجتماعی و ...)
- روش‌های شناخت و مطالعه محیط‌زیست و متغیرهای اصلی محیط‌زیست شامل ماده، انرژی، فضا، زمان و تنوع
- محیط زیست و توسعه پایدار
- اقتصاد محیط زیست و حفاظت محیط زیست
- سازمان‌های بین‌المللی و حفاظت از محیط زیست
- حقوق بین‌الملل محیط زیست
- جهانی شدن و مسائل زیست محیطی
- حقوق بشر و محیط زیست
- بررسی تطبیقی قوانین ملی و بین‌المللی زیست محیطی
- مخاطرات زیست محیطی (تغییر آب و هوای کره زمین، مسأله آب، تخریب لایه ازن، بیابان‌زایی، باران‌های اسیدی، جنگل زدایی، بحران ریزگردها و ...)
- تهدیدات زیست محیطی و همکاری‌ها و همگرایی‌های بین‌المللی
- کاستی‌های زیست محیطی، ناپایداری‌های اکولوژیکی و توسعه تنش‌ها و منازعات
- امنیت زیست محیطی و امنیت جمعی در ابعاد ملی و بین‌المللی
- برنامه‌ریزی، مدیریت و پایداری محیط زیست
- نظام حقوقی و سیاستگذاری زیست محیطی ایران
- چالش‌های محیط زیست ایران (کاهش بارش - خشک شدن دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و باتلاق‌ها- آلودگی هوا- ریزگردها- فرونشست زمین - کاهش سطح آبهای زیر زمینی- افزایش دما و ...)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

در این درس ابتدا استاد محترم یکی از سرفصل‌های معرفی شده در بالا را طرح موضوع می‌کند. اسلایدهای مربوطه را نمایش می‌دهد و سپس فرایند آموزش با پرسش و پاسخ و بحث و گفتگو بین استاد

و دانشجویان ادامه می‌یابد. دانشجویان موظف می‌شوند هر کدام یک موضوع مرتبط با درس را انتخاب کرده و پس از تحقیق و مطالعه کتابخانه‌ای و میدانی، نتایج آنرا در شکل سمینار به کلاس ارائه کنند. علاوه بر این برای آشنایی با مسائل و مشکلات کنونی محیط زیست ایران و با توجه به اهمیت آموزش‌های عملی تکمیلی، انجام یک سفر علمی یک تا سه روزه پیشنهاد می‌شود.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

- ۱- ذوالفقاری، حسن (۱۳۹۷). مبانی محیط زیست. کرمانشاه: انتشارات دانشگاه رازی
- ۲- تقی زاده انصاری، مصطفی (۱۳۹۵). حقوق محیط زیست در ایران. تهران: سمت.
- ۳- Johnston, R.J. & Others. (۲۰۰۲). Geographies of Global Change. London: Blackwell Publisher.

منابع فرعی:

- ۱- میلر، جی، تی (۱۳۹۲). زیستن در محیط زیست. ترجمه مجید مخدوم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ۲- مخدوم، مجید (۱۳۹۶). وضعیت محیط زیست ایران. تهران: فرهنگستان علوم
- ۳- طهموریان، فرزانه (۱۳۹۵). اصول مدیریت محیط زیست. تهران: فدک ایساتیس
- ۴- عرفانیان، سید جلال و سید روح اله عربانیان (۱۳۹۶). مدیریت محیط زیست در کلان شهرها. تهران

پایگاه‌های مطالعاتی:

- ۱- <http://jest.srbiau.ac.ir> فصلنامه علوم و تکنولوژی محیط زیست
- ۲- <http://www.iraneiap.ir> دو فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش‌های محیط زیست
- ۳- <http://www.jess.ir> فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات علوم محیط زیست
- ۴- <http://ee.journals.pnu.ac.ir> نشریه آموزش محیط زیست و توسعه پایدار

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

✓ ارزشیابی تکوینی: (۵ نمره)

- سنجش عملکردی: انجام تکالیف یا پروژه‌های تعریف شده توسط استاد
- سنجش مشاهده‌ای: عملکرد دانشجو در طول نیمسال تحصیلی
- سنجش رفتاری: ارزیابی تعهد دانشجو نسبت به انجام تکالیف و شرکت در فعالیت‌های کلاسی، کنفرانس و
ارایه های کلاسی

✓ ارزشیابی پایانی: (۱۵ نمره)

- کتبی: ارزشیابی سطح دانشی مطالب آموخته شده.

۱. معرفی درس و منطق آن:

بخش جغرافیای اقتصادی شاخه گسترده‌ای از دانش جغرافیاست که انواع فعالیت‌های اقتصادی را با توجه به مکان و فضا مورد مطالعه قرار می‌دهد و در واقع علم مطالعه سازمان فضایی فعالیت‌های اقتصادی در سطوح محلی و ملی و جهانی است. جغرافیای اقتصادی زمینه‌های مختلفی چون مکان‌یابی صنایع و خدمات، شبکه‌های حمل و نقل، تجارت جهانی و ... را در بر می‌گیرد و مدل‌ها و نظریه‌هایی را که در سازمان‌یابی فضایی فعالیت‌های اقتصادی مطرح شده مورد بحث قرار می‌دهد. جغرافیای اقتصادی، بواسطه دارا بودن موضوعاتی چون حمل و نقل و تجارت جهانی پیوند نزدیکی با زندگی دارد. موضوعاتی که بر زندگی روزانه همه افراد تاثیر می‌گذارد و به همین دلیل به محتوای کتاب‌های درسی جغرافیای مدارس نیز وارد شده است. از این رو، آشنایی و تسلط بر موضوع برای فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا ضرورت می‌یابد. شایان ذکر است که درس جغرافیای اقتصاد جهانی در دوره کارشناسی رشته آموزش جغرافیا ارائه نشده و در این درس فصول مقدماتی به مبانی عمومی این شاخه اختصاص یافته است.

نام درس به فارسی: جغرافیای اقتصاد جهانی	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Geography of Global Economy	نوع درس: نظری
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۳۲
اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	شایستگی کلیدی: CK
۱- تعاریف، مفاهیم پایه‌ای و شاخه‌های جغرافیای اقتصادی را توضیح دهد	دروس پیشنهادی: ندارد
۲- سازمان‌یابی فضایی فعالیت‌های اقتصادی و مدل‌های مکان‌یابی را شرح دهد و تبیین کند.	استاد متخصص برای تدریس:
۳- سیر تحول اقتصادی از جوامع ما قبل صنعتی به جوامع فراصنعتی را بیان کند.	استاد متخصص جغرافیا با گرایش جغرافیای انسانی و مسلط به موضوع جغرافیای اقتصادی

۴- تاثیر شرکت های چند ملیتی را بر اقتصاد کشورهای جهان تحلیل کند. ۵- نظریه های مربوط به نابرابری های اقتصادی و فضایی جهانی را مقایسه و نقد کند. ۶- ویژگی های شبکه های حمل و نقل و تاثیرات آنها را در تجارت جهانی تشریح کند. ۷- درباره ویژگی ها و کارکردهای سازمان های تجاری منطقه ای و مناطق آزاد در سطح جهان تحقیق نموده و نتایج را ارائه کند.	
--	--

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

به طور کلی فرصت های یاددهی - یادگیری این واحد درسی عبارتند از:

- ارائه محتوا توسط استاد با استفاده از روش های متنوع
- مشارکت دانشجویان در بحث و گفتگو و جمع بندی نکات در کلاس
- انجام تحقیق و ارائه سمینار در کلاس توسط دانشجویان از موضوعات مرتبط با فصل پنجم

محتوای درس:

فصل اول: ماهیت جغرافیای اقتصادی

- تعاریف، شاخه ها و قلمرو جغرافیای اقتصادی
- جغرافیای اقتصادی و اقتصاد
- تاریخچه و روند تحول دیدگاه ها در جغرافیای اقتصادی

فصل دوم: فعالیت های اقتصادی و سازمان یابی فضا

- منابع و انرژی
- سیستم های کشاورزی

- فعالیت‌های صنعتی
- سیستم‌های مالی تجاری
- مکان‌یابی بنگاه‌های صنعتی و خدماتی
- نظریه‌ها و مدل‌های مربوط به ساختارهای فضایی اقتصادی (فون تونن، آلفرد وبر، والتر کریستالر ..)

فصل سوم: سیستم اقتصاد جهانی

- سیر تحول از جوامع ما قبل صنعتی تا جوامع فراصنعتی
- نقش پدیده‌های استعمار و امپریالیسم و ظهور شرکت‌های چند ملیتی بر ساختار اقتصادی جهان
- وضعیت اقتصادی جهان امروز (نابرابری‌ها در شاخص‌ها مانند تولید ناخالص داخلی، در آمد سرانه، فقر و ثروت و ..)
- نظریه‌های مربوط به نابرابری اقتصادی و فضایی در جهان (نظریه وابستگی، قطب رشد، مرکز - پیرامون و ...)

فصل چهارم: حمل و نقل

- شبکه‌های حمل و نقل، مبانی و مفاهیم (دسترسی، نقطه، مسیر، شبکه، کارایی و ..)
- انواع شیوه‌های حمل و نقل
- اقتصاد و مدیریت حمل و نقل
- حمل و نقل و تجارت جهانی

فصل پنجم: تعامل اقتصادی نواحی جهان

- الگوهای صادرات و واردات، موازنه‌های تجاری
- ساختار و ویژگی‌های سازمان تجارت جهانی WTO و صندوق بین المللی پول
- ویژگی‌ها و نقش سازمان‌های تجاری منطقه‌ای (نفتا، اکو، آسه آن، اوپک و ...)
- ارزیابی اهداف، نقش و عملکرد مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی

۳. راهنماهای تدریس و یادگیری:

- استفاده از روش‌های فعال توسط استاد: طراحی سوالات تفکر برانگیز در هر جلسه برای یافتن پاسخ و ارائه در جلسه آینده و ایجاد انگیزه گفتگو، روش بحث و گفتگو، راهنمایی پروژه، استفاده از رسانه‌های متنوع مانند فیلم، عکس،
- ایجاد فرصت مناسب برای ارائه تحقیق درباره موضوعات فصل پنجم توسط دانشجویان

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منابع اصلی:

- در حال حاضر منبع واحدی که به کل محتوای درس پوشش دهد وجود ندارد و باید از چند منبع استفاده شود.
- ۱- تولایی، سیمین (۱۳۹۳)؛ درآمدی بر مبانی جغرافیای اقتصادی (صنعت، حمل و نقل و انرژی) چاپ پنجم انتشارات جهاد دانشگاهی
 - ۲- قره نژاد، حسن (۱۳۸۵)؛ جغرافیای صنعتی و حمل و نقل. انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان
 - ۳- چگنی‌زاده، غلامعلی (۱۳۹۴)؛ اقتصاد سیاسی جهانی. ناشر وزارت امور خارجه
 - ۴- آنویوما، یو کو - مورفی، جیمز تی و ۱۳۹۶ (۱۳۹۶)؛ مفاهیم کلیدی در جغرافیای اقتصادی (۲۰۱۰ م) ترجمه دکتر علی ولی قلی زاده. ناشر عمیدی
 - ۵- دمارتینو، جورج اف (۱۳۹۲)؛ اقتصاد جهانی، عدالت جهانی، ایرادات نظری و سیاست‌های جایگزین نولیبرالیسم. ترجمه موسسه مرور وقایع جهان، ناشر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
 - ۶- گلیپین رابرت، گلیپین جین (۱۳۹۳)؛ اقتصاد سیاسی جهانی. ترجمه رسول افضلی، انتشارات زیتون سبز
- منابع فرعی:
- ۱- سیف، احمد (۱۳۸۹)؛ (گردآورنده مجموعه مقالات) اقتصاد سیاسی جهانی کردن، انتشارات آگه

۲- فلاح تبار، نصرالله (۱۳۸۹)؛ بنیان های جغرافیایی و نظام حمل و نقل زمینی ایران، ناشر سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

۳- گلپین رابرت، گلپین جین (۱۳۹۶)؛ اقتصادسیاسی جهانی، درک نظم اقتصاد بین الملل. موسسه تحقیقات تدبیر اقتصاد

۴- آسایش، حسین (۱۳۹۳)؛ جغرافیای اقتصادی ایران ۲ صنعت، حمل و نقل، انرژی. چاپ نهم، ناشر دانشگاه پیام نور
پایگاه های اطلاعاتی:

۱- <http://ijer.atu.ac.ir> نشریه پژوهشهای اقتصادی ایران

۲- <https://aes.basu.ac.ir> مطالعات اقتصادی کاربردی در ایران

۳- <http://www.joires.ir> فصلنامه اقتصاد و جامعه

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی تکوینی:
- مشارکت در فعالیت های کلاسی، تحقیق درباره پرسش های مطرح شده در کلاس و بحث و گفتگو ۲ نمره
- ✓ ارزشیابی پایانی:
- آزمون کتبی از بخش هایی از متون و منابع که توسط استاد معرفی می شود (۱۴ نمره)
- فعالیت عملی: انجام پروژه و ارائه سمینار از موضوعات فصل پنجم (۴ نمره)

سرفصل درس: متون تخصصی در آموزش جغرافیا

۱. معرفی درس و منطق آن:

به طور کلی دانشجویان تمام رشته‌ها و منجمله دوره کارشناسی ارشد آموزش جغرافیا برای بهره‌گیری از منابع مختلف، پژوهش‌ها، مقالات و متون علمی مرتبط با رشته خود که در سطح بین‌المللی منتشر می‌شود، به آشنایی و تسلط به زبان خارجی نیاز دارند. از آن جایی که زبان انگلیسی به عنوان مهمترین زبان زنده دنیا، متون علمی و آموزشی رشته‌های مختلف را در سطح جهانی پوشش می‌دهد، لذا ضروری است در دوره کارشناسی ارشد که بهره‌گیری از منابع خارجی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند به منظور تقویت درک و فهم و بهره‌گیری از متون خارجی مرتبط با رشته تحصیلی، این درس ارائه گردد.

دانشجویان در دوره کارشناسی جغرافیا از طریق درس متون تخصصی به زبان انگلیسی تا اندازه‌ای با واژگان و اصطلاحات جغرافیای طبیعی و انسانی آشنا شده‌اند. آنها در دوره کارشناسی ارشد علاوه بر بسط فراگیری متون تخصصی جغرافیا به زبان انگلیسی باید با واژگان و اصطلاحات تربیتی و آموزشی نیز آشنا شوند تا بتوانند کتب درسی دانش آموزان، طرح درس، راهنمای تدریس، برنامه‌های درسی و نظایر آن را به زبان انگلیسی درک کنند و از این راه زمینه ارتقای تحصیلی و حرفه معلمی دانشجویان فراهم شود.

نام درس به فارسی: متون تخصصی در آموزش جغرافیا	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: English texts in Geography Education	نوع درس: نظری

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- عبارت‌ها، واژه‌ها و اصطلاحات جغرافیای طبیعی و انسانی را در متون درسی به زبان انگلیسی درک نموده و به فارسی ترجمه کند. ۲- با واژه‌ها و اصطلاحات آموزشی و برنامه درسی به زبان انگلیسی آشنا شده و آنها را توضیح دهد. ۳- منابع و متون انگلیسی در حوزه برنامه درسی جغرافیا، مانند کتاب درسی دانش‌آموز، راهنمای معلم، کتاب کار، کتاب ارزشیابی و نظایر آن را بفهمد و به زبان فارسی ترجمه کند.	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ شایستگی کلیدی: PCK دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: استاد متخصص جغرافیا و مسلط به متون آموزشی و برنامه درسی جغرافیا به زبان انگلیسی
--	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

به طور کلی فرصت‌های یاددهی - یادگیری این واحد درسی عبارتند از:

- انتخاب متون مناسب و قرائت و توضیح و ترجمه واژگان و اصطلاحات در کلاس توسط استاد
- حفظ کردن معنی لغات و افزایش دامنه واژگان انگلیسی در حوزه آموزش و حوزه جغرافیا توسط دانشجویان
- تعمیق و تقویت یادگیری مطالب تدریس شده از طریق متون کوتاهی که هر جلسه استاد به عنوان تکلیف خارج از کلاس در اختیار دانشجویان می‌گذارد و پاسخ به سوالات درک مطلب.
- مشارکت در کار عملی و ترجمه متونی که به عنوان بخشی از نمره آزمون پایانی در نظر گرفته می‌شود.
- شایسته است استادان، با بکارگیری تکنیک‌های مناسب شرایطی فراهم کنند که کار عملی ترجمه توسط خود دانشجو انجام شود و انگیزه انجام کار تقویت شود.

محتوای درس:

فصل اول: متون کتاب‌های درسی (دانش آموز) به زبان انگلیسی در حوزه جغرافیای طبیعی

- نواحی طبیعی جهان، تکنیک صفحه‌ای، ژئومورفولوژی، ناهمواری‌ها، نواحی آب و هوایی، منابع آب، نقشه خوانی، مخاطرات طبیعی، زیست بوم‌ها و ..

فصل دوم: متون کتاب‌های درسی (دانش آموز) به زبان انگلیسی در حوزه جغرافیای انسانی

- جغرافیای جمعیت، سکونتگاه‌های روستایی و شهری، نواحی کشاورزی، صنعتی و تجاری جهان، جغرافیای سیاسی و ...

فصل سوم: متون کتاب‌های راهنمای معلم (Teacher,s Guide) و طرح درس-های (lesson plans) جغرافیایی به زبان انگلیسی

- اهداف، مراحل آموزش، تجارب یاددهی یادگیری، مواد و رسانه ها و ...

فصل چهارم: متون کتاب‌های کار دانش آموز (work Books) در حوزه جغرافیا به زبان انگلیسی

- فعالیت‌ها (Activities)

فصل پنجم: متون کتاب‌های ارزشیابی از درس جغرافیا (Assessment Books) به زبان انگلیسی

- انواع پرسش‌ها و آزمون‌ها
- توجه: در انتخاب متون برای هر فصل به تناسب از مقاطع ابتدایی، متوسطه اول و دوم استفاده می‌شود (primary, Lower Secondary, Upper Secondary)

۳. راهبرهای تدریس و یادگیری:

در آموزش این درس به تناسب از روش‌های قرائت و تبیین مطالب و سخنرانی، بحث و گفتگو، مشارکتی و ارائه کار دانشجو استفاده می‌شود.

۴. منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منبع اصلی: نیاز به تألیف

منابع فرعی:

- ۱- Learning progressions in Geography Education: International Perspectives (۲۰۱۷); Osvaldo Muniz Solari, Michael Solem, Richard Boehm. Publisher: Springer International Publishing
- ۲- Learning to Teach Geography in the Secondary School: A Companion to School Experience (۲۰۱۰); David Lambert, David Balderstone . Routledge
- ۳- National Geography- Scott Forceman- Pearson- Oxford university Press مانند: AQA- Cambridge university Publication
- ۴- Fallahian Nahid (۲۰۰۲), The Evolution of Geography Education in Iranian Schools: Progress and Limitations (۱۹۲۲-۲۰۰۰) Journal of Research in Geographical and Environmental Education volume ۱۱, ۲۰۰۲. Issue ۱
- ۵- Published online ۲۰۱۰- www.tandfonline.com
- ۶- Fallahian Nahid(۲۰۱۰) Representation of Different cultures in a Geography Curriculum with a focus on Iran,s Experiences , Proceedings of the IGU_CGE Istanbul symposium ۲۰۱۰ p۲۱۷

۷- کرمی، مختار؛ وحیدرضا شهاب موحد؛ نسرین کاظمی؛ حسین تیموری، زهرا یوسفی (۱۳۹۰)؛ زبان تخصصی جغرافیا. انتشارات ارشدان

۸- کتاب‌های درسی جغرافیا برای دانش‌آموزان مقاطع مختلف، و راهنمای معلم به زبان انگلیسی از ناشران معتبر

پایگاه‌های مطالعاتی برای دریافت طرح درس^۱:

- ۱- Understanding: Geography free lesson plans – Teachers- Discovery Education
- ۲- Teachers www.discoveryeducation.com

^۱ Lesson plan

۳- Subjects Geography Lesson plan//teachers.net

۴- MrDonns- free geography lessonplans://www.mrdonn.org

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ✓ ارزشیابی آغازین: آماده سازی یک متن درسی جغرافیا برای سنجش میزان توانمندی و پیش دانسته های دانشجویان در درک و فهم و ترجمه واژگان و اصطلاحات و متون آموزش جغرافیا به زبان انگلیسی
- ✓ ارزشیابی تکوینی: مشارکت در فعالیت های کلاسی، ترجمه پاراگراف های کوتاه محوله و پاسخ (فارسی) به سوالات درک مطلب (متن انگلیسی) (۲ نمره)
- ✓ ارزشیابی پایانی: آزمون: شامل ترجمه متن، لغات و اصطلاحات و درک مطلب (۱۴ نمره)
- ✓ فعالیت عملی: جستجو، انتخاب و ترجمه یک موضوع در حوزه برنامه درسی و آموزش جغرافیا به زبان انگلیسی با راهنمایی استاد (۴ نمره)

سرفصل درس: تجربیات جهانی در آموزش جغرافیا

۱. معرفی درس و منطق آن:

در جهان امروز با ورود به عصر ارتباطات و فناوری اطلاعات مرزهای سنتی آموزش و علوم بیش از پیش برداشته شده و انتقال تجربیات در زمینه تعلیم و تربیت و رویکردهای نوین در آموزش با سرعتی شگرف در حال مبادله و انتقال است. استفاده از تجارب دیگر کشورهای جهان در عرصه‌های گوناگون از جمله آموزش و پرورش اجتناب ناپذیر است تا جایی که امروزه آموزش و پرورش تطبیقی جایگاه مهمی در این حوزه پیدا کرده است. محققان و برنامه‌ریزان درسی از جمله دست اندرکاران آموزش جغرافیا باید با تجارب سایر کشورها، پیشرفت‌ها و نوآوری‌ها و همچنین تمهیداتی که در حل مشکلات آموزشی برداشته شده آشنا شوند تا بتوانند ضمن حفظ زمینه‌ها و بسترهای فرهنگی خود از این تجارب بهره بگیرند. در راستای این ضرورت، نهادها و سازمان‌های مختلفی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی پدید آمده‌اند که از طریق کنفرانس‌ها، گردهمایی‌ها و ژورنال‌های علمی - پژوهشی این مبادلات را تسهیل و تسریع نموده و گام‌های مهمی در زمینه انتقال تجربیات محققان بر می‌دارند.

بنابر این ضرورت دارد دانشجویان با رویکردها و شیوه‌های آموزش جغرافیا در سایر کشورها و همچنین سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی که در این حوزه فعالیت می‌کنند آشنا شوند تا ضمن بهره‌گیری از این آموزش‌ها در فرآیند شغلی و حرفه‌ای، زمینه‌های مشارکت هر چه بیشتر آنها در کنفرانس‌های منطقه‌ای و جهانی و ارائه مقاله و طرح‌های پژوهشی فراهم آید.

نام درس به فارسی: تجربیات جهانی در آموزش جغرافیا	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی:	نوع درس: نظری
World Experiences in Geography Education	

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- با گردآوری اطلاعات، تجربیات برخی کشورهای غربی و شرقی را در زمینه آموزش جغرافیا تجزیه و تحلیل و مقایسه کنند. ۲- از طریق کاوشگری اطلاعاتی درباره رویکردها و چگونگی آموزش جغرافیا در یک کشور همسایه یا منطقه فراهم نموده و شرایط را تجزیه و تحلیل کند. ۳- اهداف و چارچوب‌های مهم منشور بین‌المللی آموزش جغرافیا را شرح دهد. ۴- برخی سازمان‌ها و انجمن‌های منطقه‌ای و بین‌المللی که در حوزه آموزش جغرافیا کار می‌کنند را شناسایی و روش‌های همکاری و مشارکت با آنها را بیان کند.	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ شایستگی کلیدی: PCK دروس پیشنهادی: ندارد استاد متخصص برای تدریس: استاد متخصص جغرافیا با سوابق همکاری و شرکت در کنفرانس- های منطقه‌ای و بین‌المللی آموزش جغرافیا
---	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

به طور کلی فرصت‌های یاددهی - یادگیری این واحد درسی عبارتند از:

- انتخاب کشورها، منابع مربوطه و رسانه‌ها و اطلاعات لازم برای ارزیابی رویکردهای آموزش جغرافیا در آنها و فراهم نمودن فرصت بحث و گفتگو توسط استاد.
- ارائه سمینار توسط دانشجویان با تحقیق درباره آموزش جغرافیا در یک کشور منتخب.
- مشارکت گروهی در پروژه عملی و ارائه آن که به عنوان بخشی از نمره آزمون پایانی در نظر گرفته می‌شود.
- مطالعه چارچوب و اهداف منشور بین‌المللی آموزش جغرافیا.
- شناسایی سازمان‌ها و انجمن‌های جغرافیایی، کنفرانس‌ها و نشست‌های دوره‌ای و ژورنال‌ها در سطح بین‌المللی و حداقل مشارکت در یک فعالیت مربوطه یا بیان چگونگی همکاری (ارائه مقاله به ژورنال، شرایط پذیرش مقاله، چگونگی شرکت در یک کنفرانس و شرایط ورود با مقاله یا بدون آن و)

- در این درس می‌توان با استفاده از اینترنت و همچنین کمک گرفتن از سفارتخانه‌های کشورهای خارجی، منابع و رسانه‌های چاپی و دیداری مربوط به آموزش جغرافیا در این کشورها مانند کتاب‌های درسی و امثال آن را فراهم نموده و در کلاس نمایش داد.

محتوای درس:

فصل اول: آشنایی با برنامه درسی و آموزش جغرافیا حداقل در ۲ کشور غربی (ایالات متحده امریکا، قاره اروپا، استرالیا، کانادا)

فصل دوم: آشنایی با برنامه درسی و آموزش جغرافیا حداقل در ۲ کشور آسیای شرقی و جنوب شرقی (ژاپن، سنگاپور، مالزی، کره جنوبی و ...)

فصل سوم: آشنایی با برنامه درسی و آموزش جغرافیا حداقل در ۱ کشور همسایه (ترکیه به جهت تأسیس و دارابودن رشته آموزش جغرافیا در دانشگاه و منابع چاپی فراوان در این زمینه توصیه می‌شود)

فصل چهارم: آشنایی با اتحادیه بین‌المللی جغرافیدانان جهان (IGU)

- تاریخچه
- وظایف
- اعضاء (انجمن جغرافیایی ایران نیز قبلاً عضو آن بوده و اکنون انجمن ژئومورفولوژی ایران عضو آن می‌باشد)
- کمیسیون‌ها
- نشست‌ها و کنفرانس‌های منطقه‌ای و بین‌المللی سالانه

فصل پنجم: آشنایی با کمیسیون آموزش جغرافیا CGE اتحادیه بین‌المللی جغرافیدانان جهان IGU

- وظایف
- طرح‌ها و پروژه‌ها
- گردهمایی‌های سالانه
- برگزاری سالیانه المپیادهای جهانی دانش آموزی در رشته جغرافیا

- ژورنال (فصلنامه پژوهش‌های بین‌المللی در آموزش‌های محیطی و جغرافیایی) IRGEE کمیسیون آموزش جغرافیا CGE
- فصل ششم: آشنایی با منشور بین‌المللی آموزش جغرافیا نسخه ۱۹۹۲ م و نسخه جدید آن ۲۰۱۶ میلادی (کنفرانس پکن)
- اهداف
- چارچوب‌ها

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

در آموزش این درس عمدتاً از روش مشارکتی و سمینار و ارائه گزارش پروژه‌ها و روش بحث و گفتگو درباره یافته‌ها استفاده می‌شود.

۴: منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منبع اصلی: نیاز به تألیف

منابع فرعی:

- ۱- **Gerber, Rod** (۲۰۱۰): The State of Geographical Education in Countries Around the World
- ۲- **Muñiz Solari, Osvaldo, Demirci, Ali, van der Schee** (۲۰۱۵): Geospatial Technologies and Geography Education in a Changing World
- ۳- **Gerber, Rod**(۲۰۰): International Handbook on Geographical Education
- ۴- **Lidstone, John, Williams, Michael** (۲۰۰۶): Geographical Education in a Changing World: Past Experience, Current Trends and Future Challenges
- ۵- کمیسیون آموزش جغرافیای اتحادیه بین‌المللی جغرافیدانان جهان، هابریش هارتویگ ۱۹۹۲ ترجمه ناهید

فلاحیان، ۱۳۷۵ مجله رشد آموزش جغرافیا شماره ۴۱

پایگاه‌های مطالعاتی:

- ۱- Geoarchive <http://www.roshdmag.ir>
- ۲- <http://igu-onlion.com>
- ۳- www.igu-cge.org

- ۴- Journal International: Research in Geographical and Environmental Education
۵- www.geoolympiad.org
۶- <https://www.roshdmag.ir>

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

✓ ارزشیابی تکوینی:

- مشارکت در فعالیت‌های کلاسی و بحث و گفتگو ۲ نمره

✓ ارزشیابی پایانی:

- آزمون: شامل سمینار و ارائه پروژه‌ها ۱۳ نمره (تحقیق درباره آموزش جغرافیا در یک کشور و ارائه راه‌های مشارکت در مجامع بین‌المللی آموزش جغرافیا و مجلات علمی پژوهشی مربوطه)

- آزمون کتبی نهایی ۵ نمره (منشور بین‌المللی آموزش جغرافیا و نکات مهمی که استاد بر آنها تأکید دارد).

- فعالیت عملی: جستجو، انتخاب و ترجمه یک موضوع در حوزه برنامه درسی و آموزش جغرافیا به زبان انگلیسی با راهنمایی استاد (۴ نمره).

سرفصل درس: جغرافیا و برنامه‌ریزی سکونتگاه‌ها با تأکید بر ایران

۱. معرفی درس و منطق آن:

بخش عمده جمعیت جهان در مکان‌های خاص یعنی سکونتگاه‌های روستایی و شهری مستقر شده است و مطالعه و شناخت روستاها و شهرها، الگوهای پراکندگی و ویژگی‌های کالبدی، اجتماعی و اقتصادی آنها همواره یکی از بخش‌های مهم دانش جغرافیا و همچنین یکی از شاخه‌ها و گرایش‌های تحصیلی در دانشگاه‌ها بوده است. البته هدف عمده این مطالعه و شناخت، برنامه‌ریزی و مدیریت خردمندانه سکونتگاه‌های روستایی و شهری و نیل به جغرافیای کاربردی می‌باشد. دانشجویان در دوره کارشناسی با مبانی جغرافیای روستایی و عشایری و جغرافیای شهری آشنا می‌شوند و در دوره کارشناسی ارشد سطح بالاتری از موضوع یعنی برنامه‌ریزی به منظور مدیریت سکونتگاه‌ها را مطالعه می‌کنند. علاوه بر آن برنامه‌ریزی روستاها و شهرها به دلیل پیوند با زندگی روزانه به متون درسی جغرافیا در مدارس راه یافته و جزو سرفصل‌های درسی محسوب می‌شود و بنابراین ضرورت دارد که دانشجویان آشنایی و تسلط کافی به موضوع داشته باشند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: جغرافیا و برنامه‌ریزی سکونتگاه‌ها با تأکید بر ایران
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	نام درس به انگلیسی:
شایستگی کلیدی: CK	Geography and Settlements Planning with a Focus on Iran
دروس پیشنهادی: ندارد	

اهداف یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- مفاهیم و اصطلاحات جغرافیای شهری را توضیح دهد و سیر تحولات جمعیتی شهری را در جهان و ایران تبیین کند. ۲- تعاریف و دیدگاه‌های مربوط به جغرافیای شهری و برنامه‌ریزی شهری را تجزیه و تحلیل کند. ۳- انواع طرح‌های توسعه شهری در ایران را دسته‌بندی و تشریح و تحلیل کند. ۴- ابعاد مختلف برنامه‌ریزی و مدیریت شهری را شناسایی و بررسی نماید. ۵- سیر تحولات زندگی روستایی در جهان امروز و کشور ایران را تبیین کند. ۶- نظریه‌های توسعه روستایی را نقد و بررسی کند. ۷- برخی از راهبردهای مهم توسعه روستایی در ایران را تشریح و تحلیل کند.	استاد متخصص برای تدریس: استاد متخصص جغرافیا با گرایش جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی و شهری
---	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

به طور کلی فرصت‌های یاددهی - یادگیری این واحد درسی عبارتند از:

- ارائه محتوا توسط استاد به روش‌های متنوع
- مشارکت در بحث و گفتگو و جمع‌بندی نکات در کلاس
- انجام تحقیق و ارائه سمینار در کلاس توسط دانشجویان

محتوای درس:

فصل اول: تحول زندگی روستایی

- تحولات سکونتگاه‌های روستایی در جهان امروز (جمعی، فضایی - کالبدی، اقتصادی - اجتماعی و ..)
- تحولات روستاهای ایران قبل از انقلاب اسلامی
- نقش اصلاحات ارضی در تحولات روستاهای ایران
- تحولات روستاهای ایران بعد از انقلاب اسلامی
- نظام‌های بهره‌برداری و توسعه کشاورزی در ایران

فصل دوم: برنامه‌ریزی توسعه روستایی

- مفاهیم و نظریه‌ها در برنامه‌ریزی توسعه روستایی
- راهبردهای مهم توسعه روستایی در جهان
- سیر تاریخی برنامه‌های توسعه روستایی در ایران
- راهبردهای مهم توسعه روستایی در ایران بعد از انقلاب اسلامی
- طرح‌های هادی روستایی

فصل سوم: شهر و تحولات شهری

- تعاریف، مفاهیم و اصطلاحات درباره شهر و شهرنشینی و جغرافیای شهری
- دیدگاه‌های مربوط به عوامل پیدایش شهرها
- فرآیند تحولات جمعیت شهرها و پدیده شهری شدن در جهان امروز
- روند تحولات شهرنشینی در ایران و علل آن قبل و بعد از انقلاب اسلامی
- تحولات مربوطه به پراکندگی، شبکه شهری و سلسله مراتب شهری در ایران

فصل چهارم: برنامه‌ریزی شهری

- پیشینه تاریخی برنامه‌ریزی شهری در جهان و دیدگاه‌های مربوطه
- مطالعه وضع موجود شهر
- شناسایی و تعیین نیازها و جنبه‌های مختلف برنامه‌ریزی برای شهر
- تاثیر عوامل طبیعی، اجتماعی و اقتصادی در برنامه‌ریزی‌های شهری

فصل پنجم: طرح‌های توسعه شهری

- پیشینه تاریخی شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری در ایران
- آمایش سرزمین
- انواع طرح‌های توسعه شهری در ایران
- طرح احداث شهرهای جدید
- مراحل اجرایی طرح‌های شهری
- کاربری اراضی شهری و الگوهای گسترش فضایی شهر

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

- استفاده از روش‌های فعال توسط استاد: طراحی سوالات تفکر برانگیز در هر جلسه برای یافتن پاسخ و ارائه در جلسه آینده و ایجاد انگیزه، گفتگو، روش بحث و گفتگو، راهنمایی پروژه، استفاده از رسانه‌های متنوع مانند فیلم، عکس، نمایش نمونه طرح‌های توسعه روستایی و شهری در کلاس، بازدید علمی از یک منطقه روستایی یا شهری که در آن طرح توسعه‌ای اجرا شده است و مطابقت آن با پلان تهیه شده.
- ایجاد فرصت مناسب برای ارائه تحقیق و گزارش دانشجویان

۴: منابع آموزشی و پایگاه‌های اطلاعاتی:

منبع اصلی: نیاز به تألیف

منابع جایگزین برای منبع اصلی:

- ۱- رهنمایی، محمد تقی و پروانه شاه حسینی (۱۳۹۰)؛ فرآیند برنامه‌ریزی شهری در ایران. انتشارات سمت
- ۲- مجتهدزاده، غلامحسین (۱۳۹۳)؛ برنامه‌ریزی شهری در ایران (رشته جغرافیا). چاپ سوم، انتشارات دانشگاه پیام نور
- ۳- نظریان، اصغر (۱۳۸۳)؛ جغرافیای شهری ایران. انتشارات دانشگاه پیام نور

- ۴- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۳)؛ مقدمه ای بر مبانی برنامه ریزی شهری چاپ سی و ششم، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران
- ۵- قربانی، رسول (۱۳۹۴)؛ اصول و مبانی برنامه ریزی شهری. انتشارات سمت
- ۶- رضوانی، محمد رضا - فرهادی، صامت (۱۳۹۰)؛ جغرافیای روستایی (فرآیندها، واکنش ها و تجربه های باز ساخت روستایی) انتشارات دانشگاه تهران
- ۷- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۳۹۳)؛ مدیریت توسعه روستایی (بنیان های نظری) انتشارات سمت
- ۸- اکبر پور، محمد و میرزایی قلعه جوق، فرزاد (۱۳۹۵)؛ اصلاحات ارضی و توسعه روستایی در ایران، نشر مهکامه
- ۹- رضوانی محمدرضا، نظری ولی الله، خراسانی محمدامین (۱۳۸۹)؛ فرهنگ مفاهیم و اصطلاحات برنامه ریزی و توسعه روستایی

منابع فرعی:

- ۱- سعیدی، عباس (۱۳۹۴)؛ مبانی جغرافیای روستایی. چاپ پانزدهم، انتشارات سمت
- ۲- افراخته، حسن (۱۳۹۳)؛ جغرافیای روستایی ایران. انتشارات سمت
- ۳- پاپلی یزدی، محمد حسین - امیر ابراهیمی، محمد (۱۳۸۷)؛ نظریه های توسعه روستایی. انتشارات سمت
- ۴- زیاری، کرامت الله (۱۳۹۴)؛ برنامه ریزی کاربری اراضی شهری. انتشارات دانشگاه تهران
- ۵- زیاری، کرامت الله (۱۳۹۴)؛ برنامه ریزی شهرهای جدید. چاپ پانزدهم، انتشارات دانشگاه تهران
- ۶- مهدوی، مسعود (۱۳۹۳)؛ مقدمه ای بر جغرافیای روستایی ایران. انتشارات سمت
- ۷- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۳)؛ کارگاه برنامه ریزی شهری (با تجدید نظر). انتشارات دانشگاه علم و صنعت
- ۸- عنابستانی، علی اکبر (۱۳۹۳)؛ برنامه ریزی کالبدی سکونتگاه های روستایی در ایران، انتشارات بجنورد، مشهد
- ۹- عنابستانی، علی اکبر (۱۳۹۳)؛ تکنیک ها و مدل های مکان یابی کاربری اراضی سکونتگاه های روستایی. انتشارات پرهام

۱۰- ازکیا، مصطفی - غفاری، غلامرضا (۱۳۹۲)؛ توسعه روستایی با تاکید بر جامعه روستایی ایران، چاپ ششم

نشر نی

۱۱- ابراهیمی، محمد صادق (۱۳۹۱)؛ مدیریت توسعه روستایی. نشر آموخته

۱۲- رضوانی، محمد رضا - باغبانی، حمید رضا - جعفری، سارا (مترجمین) (۱۳۹۳)؛ پارادایم‌های نوین توسعه

روستایی سیاست‌ها و حکمروایی. چاپ دوم، انتشارات دارخوین

پایگاه‌های مطالعاتی:

۱- <http://jm.um.ac.ir> مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی

۲- <http://sppl.ui.ac.ir> مجله علمی پژوهشی برنامه ریزی فضایی، اصفهان

۳- <https://jrur.ut.ac.ir> مجله علمی- پژوهشی پژوهش‌های روستایی

۴- <http://rdsj.torbath.ac.ir> نشریه راهبردهای توسعه روستایی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

✓ ارزشیابی تکوینی: مشارکت در فعالیت‌های کلاسی، تحقیق درباره پرسش‌های مطرح شده در کلاس و بحث

و گفتگو ۲ نمره

✓ ارزشیابی پایانی:

-آزمون کتبی از بخش‌هایی از منابع که توسط استاد معرفی می شود (۱۴ نمره)

- فعالیت عملی: انجام پروژه و ارائه سمینار (۴ نمره)

فصل چهارم

توزیع کلان دروس دوره کارشناسی ارشد

«رشته آموزش جغرافیا»

جدول ۵: چگونگی توزیع دروس در دوره کارشناسی ارشد « رشته آموزش جغرافیا » (۴ نیمسال)

عنوان درس و نیم سال ارایه	تعداد واحد	نوع واحد	نوع درس	ساعت در هفته
نیم سال اول:				
فنون و مهارت های جغرافیایی با تأکید بر GIS	۲	الزامی	موضوعی	۳
تجربیات جهانی در آموزش جغرافیا	۲	الزامی	تربیتی - موضوعی	۲
اخلاق حرفه ای معلم از دیدگاه اسلام	۲	جبرانی حرفه ای	تربیتی	۲
درس انتخابی	۲	انتخابی		
درس انتخابی	۲	انتخابی		
دروس جبرانی رشته ای	۲	جبرانی رشته ای	موضوعی	
مجموع واحدهای الزامی و انتخابی نیم سال	۸			
مجموع واحدهای نیمسال	۱۲			
نیم سال دوم:				
متون تخصصی در آموزش جغرافیا	۲	الزامی	تربیتی - موضوعی	۲
طراحی آموزشی پیشرفته در آموزش جغرافیا	۲	الزامی	تربیتی - موضوعی	۳
روش تحقیق پیشرفته	۲	الزامی	موضوعی	۳
درس انتخابی	۲	انتخابی		
درس انتخابی	۲	انتخابی		
درس جبرانی رشته ای	۲	جبرانی رشته ای		
مجموع واحدهای الزامی و انتخابی نیم سال	۱۰			
مجموع واحدهای نیم سال	۱۲			
نیم سال سوم:				
روش های سنجش و ارزشیابی در آموزش جغرافیا	۲	الزامی	تربیتی - موضوعی	۳

۳	تربیتی - موضوعی	الزامی	۲	الگوها و روش های نوین در آموزش جغرافیا
۲	تربیتی	جبرانی حرفه ای	۲	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا. ایران
		انتخابی	۲	درس انتخابی
		انتخابی	۲	درس انتخابی
		جبرانی رشته ای	۲	درس جبرانی رشته ای
		جبرانی رشته ای	۲	درس جبرانی رشته ای
			۸	مجموع واحدهای الزامی و انتخابی نیم سال
			۱۴	مجموع واحدهای نیم سال
نیم سال چهارم:				
	تربیتی - موضوعی	الزامی	۴	پایان نامه
			۴	مجموع واحدهای نیم سال
			۳۲	مجموع واحدهای دوره

- پیشنهاد می شود در هر نیمسال، دروس اصلی طبق جدول فوق و دروس انتخابی نیز با نظر گروه آموزشی ارایه گردد.

پیوست ۱- مشخصات تدوین کنندگان برنامه درسی رشته آموزش جغرافیا دوره کارشناسی ارشد دانشگاه فرهنگیان

موضوع: تولید و تدوین برنامه درسی رشته آموزش جغرافیا دوره کارشناسی ارشد

مجری: معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان جناب آقای دکتر طاهر روشن دل
اربطانی

ناظر کارگروه تخصصی: مدیر کل برنامه ریزی درسی و آموزشی جناب آقای دکتر مهدی نامداری
پژمان

دبیر و عضو کارگروه تخصصی: رئیس گروه برنامه ریزی درسی سرکار خانم دکتر افسانه کرانی

اعضای کارگروه تدوین برنامه درسی آموزش جغرافیا: آقای دکتر علی صادقی (رئیس
کارگروه)، خانم دکتر ناهید فلاحیان، آقای دکتر ولی اله نظری، آقای دکتر سید عباس احمدی